Segédanyagok az óvodai hitéleti neveléshez

9.

Nóé története

1Mózes 6–9

Református Pedagógiai Intézet

Segédanyagok
az óvodai hitéleti neveléshez
9.

Segédanyagok az óvodai hitéleti neveléshez 9.

Nóé története
1Mózes 6–9

Budapest, 2025

SEGÉDANYAGOK AZ ÓVODAI HITÉLETI NEVELÉSHEZ 9.

A kiadvány az óvodai hitélet támogatására készült. Digitális segédanyag.
Az itt található feladatok az RPI digitális feladatbankban is megtalálhatók.
Így egyedi feladatlapok is összeállíthatók, a csoport igényeinek megfelelően.

Digitális feladatbank elérhetősége: https://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login

Az összeállítás célja az egyházi és az állami óvodákban történő hittanoktatás segédleteinek bővítése
és az óvodapedagógusok hitéleti munkájának támogatása

A kiadványból bármely részletnek az oktatási célon túli felhasználása
csak a Kiadó és a Szerzők előzetes engedélyével lehetséges.

Bibliai idézetek forrása: Biblia. Revideált új fordítás (RÚF 2014), Magyar Bibliatársulat.

Szerzők: Pluhár Gáborné Szűcs Enikő – Dr. Arany Erzsébet
A tanulmány bevezető részét írta: Dr. Szászi Andrea

ISBN 978-615-5388-25-5

Illusztrátor: Csukás Csaba
Tördelő: Rezessy Szabolcs
Pedagógiai lektor: Dr. Arany Erzsébet
Nyelvi lektor: Zimányi Noémi
© Pluhár Gáborné Szűcs Enikő, Dr. Arany Erzsébet, Dr. Szászi Andrea, 2025.
© Csukás Csaba, 2025.
© Református Pedagógiai Intézet, 2025.

Tartalom

Bevezetés **9**
A szakmai anyag rövid összefoglalása **11**

I. Teológiai szempontok **12**
1. A történet rövid összegzése – 1Mózes 6–9 **12**
2. A történet elhelyezése a bibliai könyvben, a Szentírás egészében **12**
3. Kortörténeti információk **13**
3.1. A bárka 13
3.2 Vízözön 13
3.3 Oltár 13
4. Teológiai mondanivaló és életkérdések **14**
4.1 A megmentő, szabadító Isten – a bárka védelmében 14
4.2 Az engedelmes Nóé, aki Istennel járt 14
4.3 Nóé hálája, válasza Isten szeretetére 14
4.4 Isten, Aki szövetségre lép – a szivárvány jele 15
4.5 Hogyan szól az Ige hozzánk? Milyen üzenetet rejt számunkra? 15

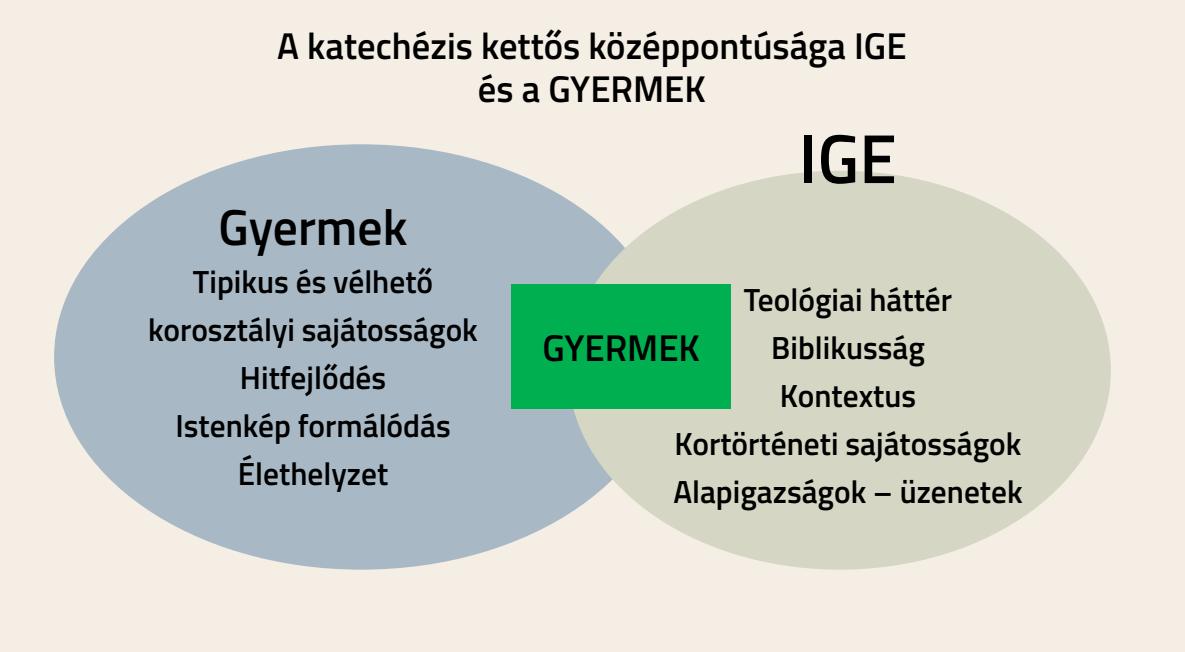
II. Valláspedagógiai szempontok – Kapcsolódás a 3–6 éves gyermek világához **16**
1. A 3–6 éves gyermekek hitének általános jellemzői **16**
1.1 Intuitív-projektív hit 16
1.2 Az istenkép fejlődése 16
2. A Nóé történetéhez kapcsolódó valláspedagógiai szempontok **17**
2.1 „Isten ismer és szeret téged!" – Éntudat, énfejlődés, önértékelés 17
2.2 „Isten segít, hogy jót tegyél!" – Erkölcsi fejlődés, ítéletalkotás – a jó és a rossz 18
2.3 „Isten mindig vigyáz rád!" – A bárka védelmében – Biztonságérzet és bizalom 18
2.4 „Isten segít, amikor félünk és aggódunk" – Isten a veszélyben is velünk van 19
2.5 „Köszönöm!" – A hála érzése és kifejezése – A kisgyermek érzelmi fejlődése 20
Felhasznált irodalom **20**

III. SZEMPONTOK ÉS FELADATOK NÓÉ TÖRTÉNETÉNEK FELDOLGOZÁSÁHOZ **23**
Valláspedagógiai kapcsolódás a témához **24**

IV. FELADATOK RAJZAI **31**

Bevezetés

Az anyag célja a hitéleti neveléssel foglalkozó óvodapedagógusok, az óvodai hittanoktatás területén szolgáló hittanoktatók és lelkészek munkájának segítése.
Amikor a bibliai történetek üzenetét szeretnénk átadni az óvodáskorú (3–6 éves) gyermekeknek, akkor kettős szempontrendszerre tekintünk. Egyrészt a bibliai történet teológiai hátteréhez, másrészt a gyermek életkori, fejlődéslélektani sajátosságaihoz igazodunk. E két terület metszetében keressük az üzenetet, amelyet munkánkat megáldva, a Szentlélek Isten képes igazán eljuttatni hallgatóinkhoz.

[1]

Az első, áttekintő oldalon találunk egy rövid összegzést az adott bibliai történet fő mondanivalójáról, néhány kiemelt teológiai hangsúly, a hozzájuk kapcsolódó, felnőttekben megfogalmazódó életkérdések és a bibliai történethez kötődő valláspedagógiai szempontok feltüntetésével.
A teológiai és valláspedagógiai szempontok részletes kifejtése keretében sor kerül a bibliai történet rövid összefoglalására, a bibliai szövegkörnyezetben való elhelyezésére, a fő mondanivaló megfogalmazására. Kortörténeti sajátosságok, helyszínek bemutatása segíti a további megértést, majd a kiemelt teológiai hangsúlyokról olvashatunk. Az összefoglaló táblázat tovább vezet a teológiai mondanivaló megértésétől saját életkérdéseinkhez, és a 3–6 éves gyermekek világához való kapcsolódáshoz. A második nagy egységben először a kisgyermekek hitének általános jellemzőire figyelünk, majd az adott bibliai történet kapcsán felmerülő valláspedagógiai szempontokhoz közelítünk.
Végül a bibliai történethez kapcsolódó feladatokat találjuk a feldolgozást segítő kérdésekkel és szempontokkal. A feladatok leírása után szerepelnek a hozzájuk tartozó rajzok és megoldókulcsok.

[1] Dr. Szászi Andrea: Bibliai történetek, egyházi témák az óvodában

A szakmai anyag rövid összefoglalása

Nóé történetét a Biblia első könyvében, Mózes 1. könyvében találjuk. A Mózes 1. könyve első 11 fejezete egy olyan egység, amelyet őstörténetnek is nevezünk. Itt, a Biblia elején találkozunk a világ teremtésének, az első emberpárnak és az első bűnnek az édenkerti történetével, Káin és Ábel történetével, Nóé és a vízözön történetével és végül a Bábel tornyával. Ezek a hitvallásként megfogalmazott ősi történetek nem szó szerinti értelemben hangsúlyosak. A nagy kérdések és a hitvalló válaszok a döntőek bennük, ezek segítenek megérteni Isten akaratát és elhelyezni magunkat Isten világában. Isten egy jó világot tervezett és adott az embernek. Adott hozzá szabadságot is a döntésre. Az ember nem jól élt a szabadságával, és a bizalmatlanságával Isten iránt eltávolodott teremtő Urától. Ez az Istentől való távolság a bűn, ami Isten iránti engedetlenségben, a gonoszság eláradásában nyilvánul meg.[2] Ha nagyobb összefüggésben vizsgáljuk meg Nóé és a vízözön történetét, láthatjuk, hogy a szabadító Isten jelenléte hangsúlyosabb lesz az ítélő Istennél. Mi lehet tehát a felirat az emberiség bölcsőjén Nóé története kapcsán? A biztató felirat, üzenet ma is ez: a szabadító akarat győz, Isten megment a veszedelemben is.

Összefoglalva a következő teológiai hangsúlyokat, felvetődő életkérdéseket és valláspedagógiai szempontokat emeljük ki Nóé történetéből:

	Teológiai hangsúlyok	Életkérdések a felnőtt szemével	Valláspedagógiai szempontok: kapcsolódás a kisgyermekhez (3–6 év)
1.	A megmentő, szabadító Isten – a bárka védelmében	Mikor éltem át, hogy megmenekültem valami rossztól? Mit jelent számomra, hogy Isten szabadító? Miben várom az Ő megmentő segítségét? Mi az, ami segít nekem, amikor félelmek vesznek erőt rajtam?	Az istenkép gazdagítása: Isten erős, szabadító, megmentő Úr „Isten mindig vigyáz rád!" – A bárka védelmében – Biztonságérzet és bizalom „Isten segít, amikor félünk és aggódunk" – Isten a veszélyben is velünk van
2.	Az engedelmes Nóé, aki Istennel járt	Mit jelent a hétköznapokban Isten útját választani? Milyen döntéshelyzeteket hoz ez a törekvés?	„Isten segít, hogy jót tegyél!" – Erkölcsi fejlődés, ítéletalkotás – a jó és a rossz
3.	Isten, aki szövetségre lép – a szivárvány jele	Mikor éltem át, hogy Isten ígérete rám is vonatkozik? Hogyan tudok biztatni másokat Isten ígéreteivel?	„Isten ismer és szeret téged!" - Éntudat, énfejlődés, önértékelés
4.	Nóé hálája, válasza Isten szeretetére	Mi az, amiért az életemben hálás vagyok? Mit tehetek, hogy kifejezzem a hálámat Isten és az emberek felé?	„Köszönöm!" – A hála érzése és kifejezése – A kisgyermek érzelmi fejlődése

[2] Kustár, Zoltán: Mózes öt könyve (a Pentateuchos), in: Pecsuk, Ottó (szerk.): *Bibliaismereti kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, 57.

I. TEOLÓGIAI SZEMPONTOK

1. A történet rövid összegzése – 1Mózes 6–9

Isten bánkódik azon, hogy mennyire eláradt a gonoszság az emberek között. Elhatározza, hogy egy nagy vízözönnel véget vet ennek. Észreveszi azonban Nóét is, aki Ővele járt, Neki engedelmeskedett. Nóét egy bárka építésére szólítja fel. Amikor kész a bárka, Nóé betereli párosával az állatokat, bemegy ő maga is a feleségével, három fiával és azok feleségeivel a bárkába. Isten bezárja az ajtót és 40 napos eső kezdődik. A bárka védelmében Nóé és családja életben marad az állatokkal együtt. Amikor eláll az eső, nemsokára megáll a bárka egy hegyen. Nóé ablakot nyit, és kienged egy hollót. A holló visszatér hozzá, éppúgy, mint egy hét múlva a galamb, mert nem talál fészkelőhelyet maguknak. Egy hét múlva már egy zöld olajággal tér vissza a galamb, jelezve ezzel, hogy van élet a földön. Nóé kijön a bárkából, oltárt épít és családjával együtt hálát ad Istennek a megmenekülésért. Isten kedvesen fogadja imádságát és hálaáldozatát, és szövetségét kínálja neki. A szivárvány lesz annak a jele, hogy nem lesz többé vízözön, nem szűnik meg a vetés és az aratás, az élet Isten oltalma alatt folytatódhat a földön.

2. A történet elhelyezése a bibliai könyvben, a Szentírás egészében

Nóé történetét a Biblia első könyvében, Mózes 1. könyvében találjuk. Mózes 1. könyve a Szentírás első nagy egységének, az Ószövetségnek öt bibliai könyvből álló első szakaszát nyitja meg. ***Pentateuchos***nak (öt tekercsből álló könyvnek) is nevezik ezt a szakaszt. A ***Mózes öt könyve*** elnevezés nem a szerzőre, hanem az egyik főszereplőre utal. Ez az összefüggő alkotás az emberiség történetének kezdetét beszéli el a világ teremtésével kezdve, a zsidó nép ősatyáinak, néppé válásának történetével folytatva, a zsidó honfoglalás kezdetéig. A zsidó hagyomány héberül „Tórának", vagyis „tanításnak", „útmutatásnak" nevezte. Az Istenhez és az embertársakhoz való viszonyra nézve a zsidóság máig ezt a művet tekinti hite zsinórmértékének.[3]
Mózes 1. könyvének első 11 fejezete egy olyan egység, amelyet őstörténetnek is nevezünk. Gyökössy Endre szerint az őstörténetek olyan „feliratok az emberiség bölcsőjén", amelyek az ember mély, alapvető, örökérvényű kérdéseire keresnek választ – naivan egyszerű történetekkel.[4] Itt, a Biblia elején találkozunk a világ teremtésének, az első emberpárnak és az első bűnnek az édenkerti történetével, Káin és Ábel történetével, Nóé és a vízözön történetével és végül a Bábel tornyával. Ezek a hitvallásként megfogalmazott ősi történetek nem szó szerinti értelemben hangsúlyosak. A nagy kérdések és a hitvalló válaszok a döntőek bennük, ezek segítenek megérteni Isten akaratát és elhelyezni magunkat Isten világában. Isten egy jó világot tervezett és adott az embernek. Adott hozzá szabadságot is a döntésre. Az ember nem jól élt a szabadságával, és az Isten iránti bizalmatlanságával eltávolodott teremtő Urától. Ez az Istentől való távolság a bűn, ami Isten iránti engedetlenségben, a gonoszság eláradásában nyilvánul meg. Erről beszél a testvérgyilkosság leírása Káin és Ábel történetében, majd a rossz, a gonosz, a pusztító akarat egyre nagyobb uralma az emberek között. Ennek vet véget egy pusztító, mindent elsöprő özönvíz. A nagy veszedelemben megmenekül Nóé családja az állatokkal, és Isten örök barátságát, szövetségét ajánlja az embernek. Az őstörténeteket követő fejezetek arról szólnak a Szentírásban, hogy Isten végül úgy dönt, hogy a pusztító özönvíz helyett a megmenekülés útját kínálja fel az embernek. Ez a megmentő terv Ábrahám kiválasztásával folytatódik, átok helyett áldás jön, egy ember, egy család, egy nép Isten oltalma alatt élhet és növekedhet.[5]

---

[3] Kustár: *Mózes öt könyve (a Pentateuchos)*, 37–38.
[4] Gyökössy Endre: *Őstörténet*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 1994. 7.
[5] Kustár: *Mózes öt könyve (a Pentateuchos)*, 57.

Ha nagyobb összefüggésben látjuk Nóé és a vízözön történetét, láthatjuk, hogy a szabadító Isten jelenléte hangsúlyosabb lesz, mint az ítélő Istené. Mi lehet tehát a felirat az emberiség bölcsőjén Nóé története kapcsán? A biztató felirat, üzenet ma is ez: a szabadító akarat győz, Isten megment a veszedelemben is.

3. Kortörténeti információk

3.1. A bárka

A Bibliában a bárka szó azt a különleges hajót jelöli, amelyen Nóé átmentette a nagy katasztrófa, az özönvíz idején a családját és az állatokat. Góferfából készítette Isten útmutatása szerint a három szintes bárkát, amelynek egy ajtaja volt, és a legfelső részén voltak az ablakai.
A bárka a Biblia később megírt részeiben az engedelmesek megmentésének szimbóluma lett. Ugyanaz a szó jelenti a héber nyelvben a Nóé bárkáját, mint a Mózes számára készített kosarat.[6] Mózes történetében a papirusznád hajócska, kosárka a megmenekülést szolgálta. Ugyanúgy, mint a Nóé bárkája.[7]

3.2 Vízözön

A Biblia vízözön története az emberiség csaknem teljes pusztulásáról szól, amely negyven napi esőzés, ill. „a nagy mélység forrásai és az ég csatornáinak" megnyílása következtében történik. Emellett a bibliai elbeszélés mellett a világ számos más régi kultúrájában is találunk ehhez nagyon hasonló történeteket. A legrégebbiek a sumér Ziusudra, az akkád Atrahasis és Gilgames eposza. Mindegyikben csak az istenek választottja menekül meg egy hajón, amelyet maga készített.[8] Több mint háromszáz vízözön-mondát gyűjtöttek össze a világ minden tájáról, a legkülönbözőbb helyekről, találkozunk ilyen elbeszéléssel Izlandon, Indiában, Ausztráliában, Tibetben, szinte mindenütt a világon. Ez a sok ilyen forrás az emberiség egy közös ősi tapasztalatáról és annak az értelmezéséről beszél egy nagy katasztrófával kapcsolatosan. A hasonlóságok mellett különbségeket is találunk a bibliai elbeszélés és a párhuzamos ókori eposzok között. A Biblia nem a pusztulás szörnyűségeit ecseteli, nagyobb hangsúlyt tesz az okra és a vízözönt követő új életre, új ígéretre.[9]

3.3 Oltár

Az oltár a Földközi-tenger vidékén élő ókori népek vallásaiban mindenütt megtalálható. A Szentírásban az áldozatok bemutatásának, az Istennel való találkozásnak, az Isten nagy tetteire való emlékezésnek a szent helye. Gyakran áldozatbemutatás kapcsolódott hozzá. A feláldozott, elégetett állat vagy a fűszernövények felszálló füstje kifejezte azt, hogy az ember bűnös, és szükség van valakire, aki elszenvedi helyette a büntetést. A bűnbánattal, őszintén bemutatott áldozat megkönnyebbülést, az Isten megbocsátó szeretetébe vetett reménységet hozott. A bűnbánat mellett a hálaadás is okot adott az áldozat bemutatására és az oltár építésére. Az oltárhoz kapcsolódó imádsággal áldozatbemutatás nélkül is találkozunk. Az oltár épülhetett földből, sziklából, kövekből.[10]

---

[6] Bartha, Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993. I. 158.
[7] Tóth: *Mózes öt könyvének magyarázata*, 146.
[8] Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, II. 702.
[9] Gyökössy *Őstörténet*, 137., 140.
[10] Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, II. 300.

4. Teológiai mondanivaló és életkérdések

4.1 A megmentő, szabadító Isten – a bárka védelmében

Az egész Szentírásban és itt a Nóé történetében is úgy ismerhetjük meg Istent, mint Akinek nem tetszik a rossz, a gyűlölet, a gonoszság, és mint Aki mégis megbocsát, megment és újra jót készít. Isten bánkódik azon, hogy mennyire eluralkodott a gonoszság az emberek között és ez nem egyezik az Ő teremtő, jó akaratával. Mégis mentő tervet sző Nóé megszólításával. A megmentő Isten, bár ítélete is van, szeretettel fordul Nóéhoz és vezeti a megmenekülés útján.
A bárka mint a halálos veszedelemből megmentő hajó, a megmenekülés, a védelem, a biztonság jelképe. Isten eszköze, amellyel életben tart. A keresztyén hagyományban a bárka, a hajó az egyház egyik jelképévé is vált. Az egyháznak is az a feladata, hogy lelki értelemben a halálból az életre mentse át az embert és védelmező közeg, közösség legyen az egyháztagok számára.[11]
A szabadító Isten mind a bűn, a gonoszság mélységében, mind a félelmetes természeti erőkkel szemben megment a veszélyben. Az Újszövetségben Jézus személyében teljesedik ki ez a szabadító akarat. Jézus, Akinek a neve is azt jelenti, hogy „szabadító", egész földi élete során testi-lelki bajokból szabadította meg az embereket, akik tanításának, csodáinak részesei voltak. A döntő szabadulást pedig kereszthalálával szerezte meg. Kereszthalálával és feltámadásával legyőzte a gonosz, a bűn erejét. Bocsánatot, új kezdetet, örök életet kínál azoknak, akik Hozzá fordulnak, megbánják bűneiket és a szabadítást kérik Tőle.[12]

4.2 Az engedelmes Nóé, aki Istennel járt

Nóét úgy ismerjük meg a történetben, mint akire felfigyel Isten, mert „igaz ember" volt. Megvolt benne a készség arra, hogy Istennel járjon, az Ő akaratát teljesítse. A hétköznapi életében és bárka építésével is megmutatja, hogy komolyan veszi Isten szavát. Isten pedig látja Nóé engedelmességét. Az engedelmesség a Szentírás szerint olyan magatartás, amellyel az ember valamilyen hatalom vagy felsőbbség utasításának, parancsának eleget tesz, valamilyen tekintélynek aláveti magát. A Biblia az Isten iránti engedelmességre tanít, mégpedig úgy, hogy az ne kényszerből, félelemből történjen, hanem jó szívvel, azonosulva Isten akaratával. Ez az elfogadásból fakadó engedelmesség vonatkozik azokra is, akik Isten akaratából előttünk járnak, rólunk gondot viselnek: szülők, nevelők, vezetők. Jézus Krisztus maga ad példát az engedelmességre azzal, ahogyan mindenben aláveti magát a mennyei Atya akaratának.[13]

4.3 Nóé hálája, válasza Isten szeretetére

Amikor Nóé kijöhet a bárkából, első dolga, hogy oltárt épít és hálát ad Istennek. Köszönetet mond a megmenekülésért. Isten szívesen fogadja hálaáldozatát. Nóé Istenre figyel, amikor döntenie kell jó és rossz között, amikor hozzáfog a bárka építéséhez, és akkor is, amikor megmenekül a veszedelemből. Hálájával is Isten felé fordul.
„A hála érzületben, gondolatban, szavakban vagy tettekben kifejeződő válasz, mellyel valaki a másik személye részéről tapasztalt kegyelmes, jóságos, jóindulatú cselekedetet, magatartást viszonozza."[14] A hálát jelentő kifejezések a Bibliában magukban hordozzák a „kedvesség, jóindulat" jelentést is, amire tulajdonképpen válaszként születik a hála. Az egyes ember vagy a gyülekezet Isten iránti hálájának alapja, hogy Isten jó, szabadító, kegyelmes és erőt ad. A Biblia tanít arról is, hogy a hála tettekben nyilvánul meg.[15]

---

[11] Tóth: *Mózes öt könyvének magyarázata*, 146.
[12] Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, II. 180–181.
[13] Bartha (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, I. 382–383.
[14] Uo.: 561–562.
[15] Uo.: 561–562.

4.4 Isten, Aki szövetségre lép – a szivárvány jele

A történet csúcspontja az a szövetség, amelyet Isten Nóéval és az emberiséggel köt. Az Ószövetségben a szövetség két fél között létrejövő szerződéses viszonyt jelent. Létrejöhet emberek, csoportok, vagy Isten és ember között is. A szövetségi viszony a feleket nagyon szorosan kötötte egymáshoz, értéke a vérrokoni kapcsolatnak felelt meg. A feleket hűségre, a szerződésben foglaltak feltétlen, kölcsönös megtartására kötelezte. Az ember részéről az engedelmességre való odaszánás, Isten részéről pedig az Ő folyamatos jelenléte és gyakran konkrét ígéretei alkotják a szövetség tartalmát.[16] Az ember számára adott törvények, szabályok után Isten ígérete hangzik: nem lesz többé özönvíz, mindig lesz vetés és aratás, az élet továbbmegy Isten oltalma alatt.
Nóé történetében több szimbólum is Isten mentő akaratának, az élet győzelmének a hordozója. Ilyen a megmenekülést szolgáló bárka. Az olajággal visszatérő galamb az élet jele, a megmaradás hírhozója. Az eső után felragyogó szivárvány pedig Isten jóindulatának jelképe. A nagy ív egy hatalmas íjhoz hasonlít, amelyből félre vannak téve a nyilak, s a békés, megtartó szándékot mutatja fel. Biztató jel arról, hogy minden vihar és veszedelem fölött ott van Isten szeretete.[17]

4.5 Hogyan szól az Ige hozzánk? Milyen üzenetet rejt számunkra?

A bibliai történet hátterét, teológiai mondanivalóját megismerve el kell gondolkodnunk azon, vajon milyen életkérdésekben szólít meg bennünket ma mindez. Egészen személyesen milyen üzenetet hordoz számunkra?
A következő táblázat segít abban, hogy áttekintsük, milyen életkérdéseket vetnek fel a Nóé történetéből kiemelkedő teológiai hangsúlyok, majd tovább gondoljuk, hogyan kapcsolódhatunk a kisgyermekek világához.

	Teológiai hangsúlyok	Életkérdések a felnőtt szemével	Valláspedagógiai szempontok: kapcsolódás a kisgyermekhez (3–6 év)
1.	A megmentő, szabadító Isten – a bárka védelmében	Mikor éltem át, hogy megmeneküléltem valami rossztól? Mit jelent számomra, hogy Isten szabadító? Miben várom az Ő megmentő segítségét? Mi az, ami segít nekem, amikor félelmek vesznek erőt rajtam?	Az istenkép gazdagítása: Isten erős, szabadító, megmentő Úr „Isten mindig vigyáz rád!" – A bárka védelmében – Biztonságérzet és bizalom „Isten segít, amikor félünk és aggódunk" – Isten a veszélyben is velünk van
2.	Az engedelmes Nóé, aki Istennel járt	Mit jelent a hétköznapokban Isten útját választani? Milyen döntéshelyzeteket hoz ez a törekvés?	„Isten segít, hogy jót tegyél!" – Erkölcsi fejlődés, ítéletalkotás – a jó és a rossz
3.	Isten, aki szövetségre lép – a szivárvány jele	Mikor éltem át, hogy Isten ígérete rám is vonatkozik? Hogyan tudok biztatni másokat Isten ígéreteivel?	„Isten ismer és szeret téged!" - Éntudat, énfejlődés, önértékelés
4.	Nóé hálája, válasza Isten szeretetére	Mi az, amiért az életemben hálás vagyok? Mit tehetek, hogy kifejezzem a hálámat Isten és az emberek felé?	„Köszönöm!" – A hála érzése és kifejezése – A kisgyermek érzelmi fejlődése

[16] Uo.: 558–559.
[17] Tóth: *Mózes öt könyvének magyarázata*, 148.

II. VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK – KAPCSOLÓDÁS A 3–6 ÉVES GYERMEK VILÁGÁHOZ

1. A 3–6 éves gyermekek hitének általános jellemzői

1.1 Intuitív-projektív hit

Az óvodáskorú gyermek hitét Fowler intuitív-projektív hitnek nevezi. A kisgyermekekre jellemző, hogy gyermeki, természetes hitük képzelőerővel teljes, utánzó jellegű. Egyrészt a gyermek saját benső világából táplálkozó elképzelések, másrészt a családban megéltek, tapasztaltak alapján Istenre és a transzcendens világra vonatkozó kivetítések alkotják.[18] A gyermek azonosul azokkal a gondolkodásbeli mintákkal, amelyek a hozzá legközelebb álló felnőttek hitvilágát jellemzik, megismerkedik a kapcsolódó tabukkal, szabályokkal.[19]
A fantázia, a képzelőerő a gyermekben és a körülötte lévő feszültségeket és félelmeket segít leképezni és feldolgozni. A felnőttek feladata építő irányba terelni a gyermek kutakodását történetekkel és szimbólumokkal. Ehhez elfogadó környezet szükséges, ahol a gyermek kifejezheti magát verbálisan és nonverbálisan is. Egy ilyen közegben fogadja nyitottan a korrekciót, a benne lévő képek újra formálását.[20]

1.2 Az istenkép fejlődése

A gyermek vallásosságának gyökereit a születést követő összetartozás, egybefonódás tapasztalatában látják a lélektani megfontolások. Az ősbizalom, az anya-gyermek kapcsolat, az elrejtettség-érzés, az anya mindenhatósága, az anya arca, amelyben önmagára ismer és az odafordulást és elfordulást jeleníti meg számára – ezek az istenkép első, később is megjelenő elemei.
A gyermek istenképébe aztán mindkét szülő vonásai beleolvadnak. Ám nem a szülőkről alkotott kép változik át istenképpé, hanem inkább a szülőkhöz és Istenhez is kötődő „feltétlen szeretet" és „legfőbb tekintély" képe mutatkozik meg az istenképben.[21] A kisgyermekkor vallására jellemző tehát a „szülő formájú" istenkép, amelyben Isten jóságos Atya, férfi erővel felruházva. Az antropomorf-analógiás gondolkodásnak megfelelően az emberi tulajdonságokat Istenre vetítik át, és a szüleikre is az isteni tulajdonságokat tartják érvényesnek. (pl. a szülő örök életű)[22]
Tovább árnyalja az istenképet a szülőkkel való azonosulás folyamatában a szülői parancsok és tiltások beépülése, a felettes én kialakulásával, ami az erkölcsi cselekvés alapjává válik, majd elérkezik a tudatos különbségtétel a szülőkép és az istenkép között. A tapasztalatok gazdagodásával beleolvad az istenképbe mind az otthonlét, mind az elhagyatottság érzése, pozitív és negatív tapasztalatok is keverednek, összesűrűsödik az, ami gazdagítja, előre viszi és az, ami rémiszti az embert. [23]
A belső feszültségek, a félelem feldolgozásában előre viszi a gyermeket a bibliai történetekre való elmélyült odafigyelés. A történet hallgatása közben intenzív tanulás zajlik, belső képalkotás, azonosulás a szereplőkkel. A nagy kérdésekkel foglalkozó élethelyzetek, konfliktusok azon a síkon kerülnek elő, amelyen a kisgyermek ezekkel foglalkozni tud. A történet segítségével formátlan érzések, lelki, erkölcsi tartalmak nyernek formát. Ezek a megküzdésre, a félelem leküzdésére serkentik a gyermeket. Ezekből a történetekből bontakozik ki, formálódik tovább az istenkép – kicsoda és

[18] Kovács Barbara Luca – Mátrai Marianna: Óvodáskorú gyermekek katekézise a gyülekezetben és az óvodákban, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 117.
[19] Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996., 38.
[20] Kovács – Mátrai: *Óvodáskorú gyermekek katekézise …*, 117.
[21] Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút – Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999., 187.
[22] Fodorné: *A katechézis kommunikációs problémái*, 38.
[23] Schweitzer: *Vallás és életút*, 196.

milyen az Isten. A Biblia nagy történetei bátorságot, bizalmat adnak a gyermeknek arra nézve, hogy Isten jó, az élet szép, Isten nehéz helyzetben sem hagy el, lehet benne reménykedni. A történetekben gyökerezhet a kisgyermek identitástudata is: ő Isten teremtménye, Isten szeretetből alkotta – ez a tudat bátorságot, reményt ad.[24]

2. A Nóé történetéhez kapcsolódó valláspedagógiai szempontok

Nóé története több ponton is segít abban, hogy az óvodáskorú gyermek hitének sajátosságait figyelembe véve, az ő világához kapcsolódjunk, istenképe gazdagodásához hozzájáruljunk. Nézzük meg közelebbről, mit is jelent ez!

2.1 „Isten ismer és szeret téged!" – Éntudat, énfejlődés, önértékelés

Isten közvetlenül Nóéhoz fordul. Ismeri Nóét, megszólítja, mert fontos neki és szereti őt. Megmenti és a barátja, szövetségese akar lenni. Szövetségének, barátságának, a gondoskodás ígéretének jele a szivárvány. Az éntudata formálódásában egyre előre haladó kisgyermeket mélyen érintheti és megerősítheti az üzenet: „Isten téged is ismer és szeret, fontos vagy számára".
A születéstől a kisgyermekkor felé haladva, az anya-gyermek szimbiózisból kilépve az egészségesen fejlődő gyermek lassan önálló személyiséggé fejlődik. Az énfejlődés során a két-három éves gyermeknek kialakul a belső képe a külvilágról, az érzelmi tárgyállandóság képességével akkor is bízik már édesanyjában, ha nem látja, tud várni rá, és önmagát különállónak éli meg.[25] Kialakul éntudata, tudatosul benne, hogy ő egy individuum. Kialakítja saját attitűdjét, cselekvéseinek formáját. Kialakul a testsémája – megérti, hogy a testrészei hozzá tartoznak, mozgását kontrollálja.[26]
Döntő szerepe van az éntudat kialakulásában az interperszonális kapcsolatoknak. Két éves kor után a verbális kommunikáció kialakulásával kiszélesedik a gyermek kapcsolatköre. Erőteljessé válik az utánzás, a gyermek beépíti a mintákat a magatartásába. A harmadik év elején már nemcsak átvesz énmintákat, hatalmat is kíván gyakorolni mások fölött. Az én tudatossá válik, beszédmódja egyes szám első személyű lesz.[27]
A gyermek önértékelésében, abban, hogy mennyire bízik magában, nagy szerepet játszik közvetlen környezete. Következetes elvárásokra van szükség ahhoz, hogy magabiztossá válhasson döntéseiben. A kiszámíthatatlan elvárások és a túlszabályozás is oda vezet, hogy a gyermek bizonytalanná válik, önbecsülése csökken, a megnyirbált öntudat szégyenérzetet hoz.[28]
A gyermek a világ felfedezésére indul, kíváncsiság, fáradhatatlanság jellemzi. Egyre inkább helyet igényel magának a világban – a térben és mások szívében is. A 4–6 éves kort Erikson „tolakodó kornak" nevezi, mert a gyermek kérdéseivel ostromolja környezetét. Az autonómia egészséges növekedéséhez fegyelemre és toleranciára egyaránt szükségük van, az elengedés és megtartás egyensúlyának keresése közben formálódik ki az akarat.[29] Részünkről a személyes figyelem, a bátorítás és a következetesség az, amire a gyermeknek szüksége van, és amivel egy olyan Istenről tanúskodunk számára, Aki őt ismeri, szereti gyermekként és Akinek fontos az ő személyes életútja.

---

[24] Kovács – Mátrai: *Óvodáskorú gyermekek katekézise …*, 118–119.
[25] Szabóné László Lilla: *A gyermekteológia vizsgálata a kisgyermekes keresztyén családok életében – PhD értekezés,* Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Doktori Iskola, Budapest, 2015, http://corvina.kre.hu:8080/phd/Szabone_Laszlo_Lilla_Gyermekteologia.pdf, 112, (Letöltés: 2021. október 7.)
[26] Murányi-Kovács Endréné – Kabainé Huszka Antónia: *A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988, 60.
[27] Murányi-Kovács – Kabainé: *A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája*, 61.
[28] Fodorné: *A katechézis kommunikációs problémái*, 35.
[29] Uo.: 35–36.

2.2 „Isten segít, hogy jót tegyél!" – Erkölcsi fejlődés, ítéletalkotás – a jó és a rossz

Nóé története azzal kezdődik, hogy Istent nagyon elkeserítette az emberek mérhetetlen gonoszsága. Nóé viszont Istennel járt, és a jót tudta választani. Amikor az emberek gonoszságáról és Nóé jóságáról beszélünk, fontos, hogy átgondoljuk, vajon hogyan is gondolkodik a kisgyermek a jóról és a rosszról, hogyan alakul erkölcsi fejlődése, ítéletalkotása.

Kohlberg erkölcsi fejlődésről alkotott elmélete szerint a kisgyermek erkölcse heteronóm erkölcs, vagyis egy másik személy, vagy egy szabály mondja meg, mi a jó és a rossz. Alkalmazkodik a szabályokhoz, hogy kerülje a konfliktust. A szabályokat örökérvényűnek tekinti. A tettek súlyosságának számára a jutalmazás és a büntetés a mércéje. A szülői parancsok és tiltások beépülnek erkölcsi ítéletrendszerébe, és a lelkiismeret hangján szólalnak meg.[30] Jó tudnunk, hogy a szabályokat szó szerint értelmezi és a felnőtt magatartása és kérései mindig sugalmazó hatásúak számára. Piaget felhívja a figyelmet arra, hogy a kisgyermek gondolkodásában a rossz tettek maguk után vonják büntetésüket, egyfajta immanens igazságban hisz.[31]

Elmondható tehát, hogy a gyermek már egészen kis korától különbséget tesz a jó és a rossz között, ugyanakkor az egész kisgyermekkor ideje alatt rá van utalva a felnőttek útbaigazítására és mintaadására. A gyermek családjától és környezetétől függ, hogy a jó és a rossz kategóriái mennyire és hogyan kapcsolódnak össze számára Isten akaratával.[32]

Bár Nóé történetében egyértelmű, hogy Isten elítéli a rosszat, a történet egészében ezen az ítéleten felülemelkedik Isten mentő szeretete és az újrakezdés esélye. Semmiképpen ne Isten haragjára és büntetésére, hanem a nagy megmenekülésre tegyük a hangsúlyt. Mivel a gyermek személyisége a kezdeményezés és a bűntudat belső harcában fejlődik az óvodáskorban, óvatosan kell bánnunk a bűnösség és a bűn elvont fogalmaival. Ne tegyük a gyermekre elhordozhatatlan teherként a bűnbánat súlyát, hanem mutassuk be Istent ebben az életszakaszban a megbocsátás, a szeretet Isteneként! Az új kezdet lehetőségének a jelképe a galamb a zöld olajággal. Isten ad új esélyt, megint lesz élet a földön.

2.3 „Isten mindig vigyáz rád!" – A bárka védelmében – Biztonságérzet és bizalom

A bárka a megmenekülésnek, Isten szabadító akaratának szimbóluma a történetben. Annak a védelemnek a kerete, amelyben az ember biztonságban lehet a nagy bajban is, elrejtve érezheti magát Isten szeretetében. A kisgyermek számára nagyon fontos ennek az elrejtettség érzésnek, a biztonságnak az átélése.

A gyermek biztonságérzetének alapja az az ősbizalom, amit az anya-gyermek kapcsolat elrejtettség érzésében él meg, és ami az istenkép formálódásának gyökerét is nyújtja számára. Erre épül a további bizalom az emberekben, a világban és Istenben. Az anya-gyermek kapcsolat mellett egyre bővülő kapcsolatrendszerében a biztonság, a védettség élménye és érzései segítenek neki abban, hogy úgy érezze, őt elfogadják és szeretik. A védelemben tartó Istenről beszélhet neki Nóé története, a bárka, amelyben Nóé családjával és a rá bízott állatokkal együtt megmenekült.

A kisgyermeknek igénye van a biztonságra, a követhető viselkedési normákra, az egészséges autonómiára, bővülő ismeretekre. Mindez a kisgyermek vallásos igényének nevezhető a szó tágabb értelmében. Számára az egész világ Istenről beszélhet, ha a környezete ezt közvetíti számára. Van benne egy természetes „istenvágy", amire válaszolhat az ő fizikális, érzelmi és intellektuális igényeinek kielégítésével a környezete. Így valósulhat meg természetes módon a keresztyén értékek közvetítése számára. [33]

A hitbeli értékek közvetítése még nem elsősorban ismeretátadás, hanem inkább élmények és személyes kapcsolatok erejének útján történhet. A gyermek az emberi kapcsolatok hőfokán keresztül

[30] Uo.: 38.
[31] Szabóné: *A gyermekteológia vizsgálata…*,127.
[32] Uo.: 129.
[33] Fodorné: *A katechézis kommunikációs problémái*, 39.

tanul, ezen keresztül formálódik a biztonságérzete is. Nagyon fontos ezért, hogy akitől a történetet hallja, annak magának is élményt jelentett a bibliai történettel való találkozás. A mesélés személyes érintettségből fakadó atmoszférájára évek múlva is emlékezni fog.[34]
Az Isten ígéreteivel való biztatás, az Isten vezetéséről, gondviseléséről szóló tanítás azt is jelenti, hogy a Szentírás bátorító üzenetét és történeteit kell hangsúlyoznunk ebben az életkorban. Ne egy fenyegető, számon kérő Istent mutassunk be neki, hanem a hűség, az irgalom Istenét, Aki mindvégig kitart az övei mellett, még azok hibái ellenére is. Felnyithatjuk a szemét a megbékélés örömére, az Istenre való ráhagyatkozás jóleső biztonságára.[35]
Az Isten jelenlétéről, gondoskodásáról szóló bátorítás fontossá, személyes erőforrássá válhat a gyermek számára változó körülmények között is – költözés esetén, új intézménybe kerüléskor, iskolába készülődéskor, a családi élet szomorú változásai közepette.

2.4 „Isten segít, amikor félünk és aggódunk" – Isten a veszélyben is velünk van

Nóé történetében veszélyhelyzettel, bizonytalansággal és biztonsággal, félelemmel és mentő szeretettel is találkozik a gyermek. A történettel való találkozás során saját érzéseivel is szembesül, a félelemmel és a megmenekülés örömével egyaránt.
A gyermekkori félelem része a fejlődésnek. A normál félelem valós vagy elképzelt fenyegetésre adott normál reakció, amely szükséges a túléléshez, a továbblépéshez. Az enyhébb mértékű félelmek természetesnek tekinthetők. A csecsemők a közvetlen környezetükben fellépő ingerektől, zajoktól ijednek meg. Később megjelenik az idegen tárgyaktól és emberektől, valamint a magasságtól való félelem. Nyolc hónapos kortól jellemző a szeparációs szorongás az anya távollétében. Óvodáskorra az egyedülléttől, a sötéttől és az állatoktól való félelmek válnak uralkodóvá.[36] Óvodáskorban fokozatosan csökken a veleszületett félelmek szerepe, kivéve a fájdalomtól való félelmet, ami megmarad. A félelemek már nem kapcsolódnak közvetlenül egy-egy helyzethez. Megjelenik az anticipált, előre vetített félelem, a gyermek saját tapasztalatai és a szülők kommunikációja alapján – pl. a gyermek előre fél az orvosi vizsgálattól, mert már voltak kellemetlen élményei, vagy mert nem megnyugtató számára az, ami a felnőttek részéről eljut hozzá. Három éves kortól megfigyelhető a szimbólumoktól való félelem. A gyermek fél a mesékből ismert vagy a saját fantáziája által alkotott dolgoktól, szörnyű, ijesztő lényektől. A gyermek a fantáziájában létrejövő félelmetes figurákkal képes megküzdeni, azok csak annyira félelmetesek, hogy a gyermek megbirkózik velük. A képernyőkön elé kerülő alakok azonban másként terhelik. Azok többnyire nem alkalmazkodnak a gyermek belső világához, és így a gyermek irreálisnak tűnő, mély félelmeket él át. Ezen kívül a mesék mindig fel is oldják a borzalmakat, arra irányítva a figyelmet, hogy a mélységből van kiút. A gyermek számára fontos, hogy félelmeit komolyan vegyük, ne viccelődjünk és ne is fenyegessünk azokkal. Segítünk, ha vele együtt találunk ki megoldásokat, amelyek csökkenthetik a félelmeit.[37]
Gyakoriak a gyermekek körében a szorongásos tünetek is, az aggodalmak, a specifikus félelmek, a rémálmok, az éjszakai félelmek. Amennyiben a szülő és a pedagógus nem tud segíteni, a hétköznapok nyugalmát zavarják a félelmek, a szülőkkel együtt szakemberhez kell fordulnunk, hogy segítsünk a gyermeken.
Félelmet ébreszt a gyermekekben a nagy áradás, az özönvíz ereje. Itt a víz nem éltető forrásként, hanem veszélyként jelenik meg. Mind a természeti jelenségektől való félelmek, mind a többi gyermeki félelem tekintetében segítünk a gyermeknek, ha meghallgatjuk félelmeit és biztatjuk az üzenettel:

---

[34] Uo.: 40.
[35] Uo.: 40–41.
[36] Kopcsó, Krisztina: *A gyermekkori sötéttől való félelem jellemzői és szülő által vezetett terápiája*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, 2019. 26. https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23229/kopcso-krisztina-phd-2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
[37] Kereki, Judit – Tóth, Anikó (szerk.): *Lépések. Módszertani kézikönyv a kora gyermekkori intervencióban dolgozó szakemberek számára.* Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft., Bp, 2019, 89. https://docplayer.hu/212387653-Lepesek-i-kotet-tet-o-i-k-lepesek.html

Bízhatunk Istenben, Aki mindig vigyáz ránk és gondoskodik rólunk. Vele biztonságban vagyunk – küld embereket, szülőket, óvónéniket, akik vigyáznak ránk, vigasztalnak, ha félünk. Az Isten iránti bizalom kifejezése az imádság: mindent elmondhatunk imádságban Istennek, amitől félünk, amiért aggódunk.

2.5 „Köszönöm!" – A hála érzése és kifejezése – A kisgyermek érzelmi fejlődése

Amikor Nóé kijön a bárkából, az az első dolga, hogy oltárt épít, megköszöni Istennek, hogy megmentette őt és a bárka lakóit. A köszönet kifejezése a hétköznapokban és az imádságban segít elmélyíteni azt az érzést, hogy hálásak lehetünk a teremtett világért, életünkért, a rólunk gondoskodókért. Ennek átélése hozzájárul a gyermek érzelmi intelligenciájának a fejlődéséhez, segíti érzelmei differenciálódását és az érzelmek kifejezését.

Már a csecsemők is átélik az érzelmek egy kis készletét, az örömöt, a dühöt, az undort és a meglepetést, később, 6-9 hónapos kortól a félelmet is. Ezek az elsődleges, közvetlen érzelmek nagyon korán megjelennek és beazonosíthatjuk őket a csecsemők arckifejezését figyelve.[38] Kétéves korára a gyermek eljut az elsődleges, közvetlen érzelmeken túl a közvetett, társas érzelmek megélésének szintjére. A büszkeség, a zavar, a szégyen, az irigység érzései tovább vezetik a gyermeket a szociális fejlődésben, erősítik, vagy éppen sértik én-tudatát. Ahhoz, hogy a gyermek a társas kapcsolatokban helytálljon, meg kell tanulnia értelmezni mások érzéseit és tudnia kell azt is, hogyan szabjon gátat érzelmeinek. Az érzelmi intelligencia az a képesség, amellyel lehetővé válik az érzelmek megfelelő kifejezése és a másik ember érzelmeinek értékelése. A kisgyermek érzelmi intelligenciája kialakulóban van, általában még nem uralkodik érzelmein, sokkal inkább érzelmei uralkodnak rajta. Fontos, hogy az érzelmek kifejezésében és differenciálásában segítsük a kisgyermeket. Megvan a szerepe a negatív érzelmek verbalizálásának, és erősíti a kisgyermek személyiségét a pozitív érzelmek kifejezése.[39]

A hála olyan pozitív érzelem, amely a másik ember felé fordítja a gyermeket. Az öröm a fölött, amit a másik embertől kapott, kapcsolatot épít és segít felfedezni a másik ember szeretetét, jó szándékát. A hála szóbeli kifejezésén, a „Köszönöm!" varázsszó megtanulásán túl hozzájárulhatunk a hála átéléséhez azzal, ha segítünk számba venni, kinek miért vagyunk hálásak. Az Istennel szembeni hála kifejezése az imádság. A gyermek őszinte rácsodálkozására alapozva segíthetünk neki kapcsolatba lépni a gondoskodó Istennel, Akinek énekszóban, imában és életünk tetteivel mondhatunk köszönetet jóságáért.

Felhasznált irodalom

Bartha, Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993.

Cole, Michael – Cole, Sheila R.: *Fejlődéslélektan*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998.

Gyökössy, Endre: *Őstörténet.* Szent Gellért Kiadó és Nyomda, 1994.

Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.

Kereki, Judit – Tóth, Anikó (szerk.): *Lépések. Módszertani kézikönyv a kora gyermekkori intervencióban dolgozó szakemberek számára.* Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft., Bp, 2019, 89. https://docplayer.hu/212387653-Lepesek-i-kotet-tet-o-i-k-lepesek.html

Kopcsó, Krisztina: *A gyermekkori sötéttől való félelem jellemzői és szülő által vezetett terápiája*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, 2019. 26. https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23229/kopcso-krisztina-phd-2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kovács Barbara Luca – Mátrai Marianna: Óvodáskorú gyermekek katekézise a gyülekezetben és az óvodákban, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 116–146.

[38] Cole, Michael – Cole, Sheila R.: *Fejlődéslélektan*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998, 409.
[39] Szabóné: *A gyermekteológia vizsgálata…,* 129–131.

Kustár, Zoltán: Mózes öt könyve (a Pentateuchos), in: Pecsuk, Ottó (szerk.): *Bibliaismereti kézikönyv*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, 32–52.
Murányi-Kovács Endréné – Kabainé Huszka Antónia: *A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.
Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút – Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban,* Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
Szabóné László Lilla: *A gyermekteológia vizsgálata a kisgyermekes keresztyén családok életében – PhD értekezés,* Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Doktori Iskola, Budapest, 2015, http://corvina.kre.hu:8080/phd/Szabone_Laszlo_Lilla_Gyermekteologia.pdf
Tóth, Kálmán: Mózes öt könyvének magyarázata, in: Bartha, Tibor (szerk.): *Jubileumi Kommentár*, MORE Zsinata, Budapest, 1981, 135–277.

III.
SZEMPONTOK ÉS FELADATOK NÓÉ TÖRTÉNETÉNEK FELDOLGOZÁSÁHOZ

TÉMAKÖR: NÓÉ TÖRTÉNETE (1MÓZES 6,9–9)	ÉVFOLYAM (A FELADATBANK MEGJELÖLÉSE SZERINT): ÓVODA

Valláspedagógiai kapcsolódás a témához:

A történet fókusza: Isten ismeri Nóét és megmenti a nagy veszélyben is. Isten vigyáz ránk a veszélyek között is. Mindig velünk van, és a barátunk akar lenni.

A kisgyermek világához a következő pontokon kapcsolódhatunk a történettel:

1. „Isten ismer és szeret téged!" – Éntudat, énfejlődés, önértékelés
Isten közvetlenül Nóéhoz fordul. Ismeri Nóét, megszólítja, mert fontos neki és szereti őt. Megmenti és a barátja, szövetségese akar lenni. Szövetségének, barátságának, a gondoskodás ígéretének jele a szivárvány. Az éntudata formálódásában egyre előre haladó kisgyermeket mélyen érintheti és megerősítheti az üzenet: „Isten téged is ismer és szeret, fontos vagy számára".

2. „Isten segít, hogy jót tegyél!" – Erkölcsi fejlődés, ítéletalkotás – a jó és a rossz
Nóé története azzal kezdődik, hogy Istent nagyon elkeserítette az emberek mérhetetlen gonoszsága. Nóé viszont Istennel járt, és a jót tudta választani. Amikor az emberek gonoszságáról és Nóé jóságáról beszélünk, fontos, hogy átgondoljuk, vajon hogyan is gondolkodik a kisgyermek a jóról és a rosszról, hogyan alakul erkölcsi fejlődése, ítéletalkotása. A gyermek már egészen kis korától különbséget tesz a jó és a rossz között, ugyanakkor az egész kisgyermekkor ideje alatt rá van utalva a felnőttek útbaigazítására és mintaadására. A gyermek családjától és környezetétől függ, hogy a jó és a rossz kategóriái mennyire és hogyan kapcsolódnak össze számára Isten akaratával.
A kisgyermek nem általában a jóról és rosszról, hanem jó és rossz tettekről alkot képet. Segítünk neki, ha konkrét példákat adunk arra, mit jelenthet a jót választani: kiabálás helyett csendesen szólni, ütés helyett simogatni, veszekedés helyett kibékülni.
Bár Nóé történetében egyértelmű, hogy Isten elítéli a rosszat, a történet egészében ezen az ítéleten felülemelkedik Isten mentő szeretete és az újrakezdés esélye. Semmiképpen ne Isten haragjára és büntetésére, hanem a nagy megmenekülésre tegyük a hangsúlyt. Mivel a gyermek személyisége a kezdeményezés és a bűntudat belső harcában fejlődik az óvodáskorban, óvatosan kell bánnunk a bűnösség és a bűn elvont fogalmaival. Ne tegyük a gyermekre elhordozhatatlan teherként a bűnbánat súlyát, hanem mutassuk be Istent ebben az életszakaszban a megbocsátás, a szeretet Isteneként! Az új kezdet lehetőségének a jelképe a galamb a zöld olajággal. Isten ad új esélyt, megint lesz élet a földön.

3. „Isten mindig vigyáz rád!" – A bárka védelmében – Biztonságérzet és bizalom
A bárka a megmenekülésnek, Isten szabadító akaratának szimbóluma a történetben. Annak a védelemnek a kerete, amelyben az ember biztonságban lehet a nagy bajban is, elrejtve érezheti magát Isten szeretetében. A kisgyermek számára nagyon fontos ennek az elrejtettség érzésnek, a biztonságnak az átélése. A gyermek biztonságérzetének alapja az az ősbizalom, amit az anya-gyermek kapcsolat elrejtettség érzésében él meg, és ami az istenkép formálódásának gyökerét is nyújtja számára. Erre épül a további bizalom az emberekben, a világban és Istenben. Az anya-gyermek kapcsolat mellett egyre bővülő kapcsolatrendszerében a biztonság,
a védettség élménye és érzései segítenek neki abban, hogy úgy érezze, őt elfogadják és szeretik. A védelemben tartó Istenről beszélhet neki Nóé története, a bárka, amelyben Nóé családjával és a rá bízott állatokkal együtt megmenekült.

4. „Isten segít, amikor félünk és aggódunk" – Isten a veszélyben is velünk van
Félelmet ébreszt a gyermekekben a nagy áradás, az özönvíz ereje. Itt a víz nem éltető forrásként, hanem veszélyként jelenik meg. Mind a természeti jelenségektől való félelmek, mind a többi gyermeki félelem tekintetében segítünk a gyermeknek, ha meghallgatjuk félelmeit és biztatjuk az üzenettel: Bízhatunk Istenben, Aki mindig vigyáz ránk és gondoskodik rólunk. Vele biztonságban vagyunk – küld embereket, szülőket, óvónéniket, akik vigyáznak ránk, vigasztalnak, ha félünk. Az Isten iránti bizalom kifejezése az imádság: mindent elmondhatunk imádságban Istennek, amitől félünk, amiért aggódunk.

5. „Köszönöm!" – A hála érzése és kifejezése – A kisgyermek érzelmi fejlődése
Amikor Nóé kijön a bárkából, az az első dolga, hogy oltárt épít, megköszöni Istennek, hogy megmentette őt és a bárka lakóit. A köszönet kifejezése a hétköznapokban és az imádságban segít elmélyíteni azt az érzést, hogy hálásak lehetünk a teremtett világért, életünkért, a rólunk gondoskodókért. Ennek átélése hozzájárul a gyermek érzelmi intelligenciájának a fejlődéséhez, segíti érzelmei differenciálódását és az érzelmek kifejezését.

Fejlesztési lehetőségek a feladatok mentén:
A történet megértését szolgálják, illetve a rá való emlékezést segítik a kognitív célú feladatok: 1-6., 7-12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 26., 27., 28., 29., 30., 31.
A történet átélését a képek, a szereplőkkel történő azonosulást a beszélgetés és a feladatok segítik. A történet egy-egy etapjához való érzelmi viszonyulást segítik az alábbi feladatok: 1-6., 7-12. 13., 14., 15., 18., 23., 24., 25., 28-31.
A feladattudatot, szabálytudatot, kitartást, a kezdeményezést, a finommotorikát pedig a következő feladatok segíthetik: 7-12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 25.

Bibliai igehely: Nóé története (1Mózes 6,9–9)				
SOR-SZÁM	**FELADAT**	**FELADAT-TÍPUS ÉS NEHÉZSÉGI FOK**	**KÉRDÉSEK A TÖRTÉNET, AZ ÜZENET FELDOLGOZÁSÁHOZ**	**TEOLÓGIAI MONDANIVALÓ, BÁTORÍTÓ ÜZENET**
	Tematikus képek a történethez		**Kérdések a történet feldolgozásához**	
1.	Nóé Istennel járt, Istenre figyelt. Jót tett akkor is, amikor mások csupa rosszat tettek. **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Kik voltak Nóé családjának tagjai? Miben különbözött Nóé a többi embertől?	Nóé Istennel járt, engedelmeskedett Istennek. A jót választotta. Isten neked is segít, hogy jót tegyél!
2.	Isten azt mondta Nóénak, hogy építsen egy nagy bárkát. Ebben fogja megmenteni a nagy özönvízben őt és a családját. **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Mit parancsolt Isten Nóénak? Mit ígért Isten Nóénak?	Nóé engedelmeskedett Istennek, megépítette a bárkát. Te is tedd meg örömmel, amit a felnőttek kérnek tőled!
3.	Amikor elkészült a bárka, Nóé beterelte az állatokat, ahogyan Isten kérte tőle. **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Mit tett Nóé, hogy gondoskodni tudjon az állatokról is a bárkában?	Nóé beterelte az állatokat a bárkába és gondoskodott róluk. Te is gondoskodhatsz a társaidról és az állataidról is!
4.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napig esett az eső. A bárka felemelkedett és úszott a vízen. **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Mennyi ideig esett az eső? Miért nem lett semmi baja Nóénak és családjának a nagy özönvízben?	Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra is a bárkában. Isten rád és a te családodra, a te barátaidra is vigyáz!
5.	Amikor elállt az eső, elkezdett felszáradni a föld. Egy galamb hozta Nóénak a jó hírt: a zöld ág a csőrében azt jelentette, hogy újra élet van a földön. **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Miért engedte ki Nóé a hollót és a galambot a bárkából? Milyen jó hírt hozott a galamb?	Isten megmentette Nóét és a bárka lakóit. Te is megköszönheted Istennek, hogy vigyáz rád!
6.	Nóé és családja kijöttek a bárkából. Oltárt építettek és megköszönték Istennek, hogy megmentette őket. Isten szivárványt helyezett az égre és azt ígérte: „Mindig a barátotok leszek!” **Beszélgessetek a képről!**	Mi a válasz? képes átlagos	Mi volt Nóé első dolga, amikor kijött családjával a bárkából? Mit ígért Isten, amikor a szivárványt az égre helyezte?	Nóé hálát adott Istennek. Isten szövetségének a jele a szivárvány. Isten a te barátod is akar lenni!
7.	Nóé Istennel járt, Istenre figyelt. Jót tett akkor is, amikor mások csupa rosszat tettek **Színezd ki Nóét!**	Színező átlagos	Kik voltak Nóé családjának tagjai? Miben különbözött Nóé a többi embertől?	Nóé Istennel járt, engedelmeskedett Istennek. A jót választotta. Isten neked is segít, hogy jót tegyél!

8.	Isten azt mondta Nóénak, hogy építsen egy nagy bárkát. Ebben fogja megmenteni a nagy özönvízben őt és a családját. **Színezd ki Nóé fiait!**	Színező átlagos	Mit parancsolt Isten Nóénak? Mit ígért Isten Nóénak?	Nóé engedelmeskedett Istennek, megépítette a bárkát, beterelte az állatokat és gondoskodott róluk. Te is tedd meg örömmel, amit a felnőttek kérnek tőled!
9.	Amikor elkészült a bárka, Nóé beterelte az állatokat, ahogyan Isten kérte tőle. **Színezd ki az állatokat!**	Színező átlagos	Mit tett Nóé, hogy gondoskodni tudjon az állatokról is a bárkában?	Nóé beterelte az állatokat a bárkába és gondoskodott róluk. Te is gondoskodhatsz a társaidról és az állataidról is!
10.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napja esett az eső. A bárka felemelkedett és úszott a vízen. **Színezd ki a bárkát!**	Színező átlagos	Mennyi ideig esett az eső? Miért nem lett semmi baja Nóénak és családjának a nagy özönvízben?	Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra is a bárkában. Isten rád és a te családodra, a te barátaidra is vigyáz!
11.	Amikor elállt az eső, elkezdett felszáradni a föld. Egy galamb hozta Nóénak a jó hírt: a zöld ág a csőrében azt jelentette, hogy újra élet van a földön. **Színezd ki a galambot!**	Színező átlagos	Miért engedte ki Nóé a hollót és a galambot a bárkából? Milyen jó hírt hozott a galamb?	Isten megmentette Nóét és a bárka lakóit. Te is megköszönheted Istennek, hogy vigyáz rád!
12.	Nóé és családja kijöttek a bárkából. Oltárt építettek és megköszönték Istennek, hogy megmentette őket. Isten szivárványt helyezett az égre és azt ígérte: „Mindig a barátotok leszek!” **Színezd ki a szivárványt!**	Színező átlagos	Mi volt Nóé első dolga, amikor kijött családjával a bárkából? Mit ígért Isten, amikor a szivárványt az égre helyezte?	Nóé hálát adott Istennek. Isten szövetségének a jele a szivárvány. Isten a te barátod is akar lenni!
	Feladatok a ráhangolódáshoz és a történet feldolgozásához		**Kérdések a történet, az üzenet feldolgozásához**	**Teológiai mondanivaló** **Bátorító üzenet**
13.	Nóénak volt egy kedves felesége, és három fia. Mindhárom fiának volt felesége. Nóé Istennel járt, jót tett, és erre tanította a családját is. **Melyik lehet Nóé családja? Azt a képet színezd ki**!	Mi a válasz? képes nehéz	Te milyen jó dolgot tettél, amiért megdicsértek? Milyen tanácsot adnál azoknak a gyerekeknek, akik veszekednek a macin? Milyen tanácsot adnál azoknak a gyerekeknek, akik letörik a kis fa ágát? Kik segítenek neked, hogy a jót válaszd és te jót tegyél? Mit mond neked az óvónéni, amikor összepakoltad a játékokat?	Nóé Istennel járt, engedelmeskedett Istennek. A jót választotta. Isten neked is segít, hogy jót tegyél!
14.	Nóé Istennel járt – a jót választotta. Jót tett akkor is, amikor mások csupa rosszat tettek. **Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!**	Mi a válasz? képes átlagos		
15.	Nóé Istennel járt – a jót választotta. Jót tett akkor is, amikor mások csupa rosszat tettek. **Hogyan tehet jót egy kisgyerek? Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!**	Irányított színezés átlagos		

16.	Isten azt mondta Nóénak, hogy építsen egy nagy bárkát. Ebben fogja megmenteni a nagy özönvízben őt és a családját. **Segíts Nóénak megépíteni a bárkát! Kösd össze az üres részeket a megfelelő darabokkal!**	Mi a válasz? képes nehéz	Te kiknek szoktál szót fogadni? Szerinted miért fontos, hogy szót fogadj a szüleidnek, a nagyszüleidnek, az óvónéninek? Ha van háziállatotok, mesélj róla! Hogyan kell gondoskodni a háziállatokról? Neked melyik a kedvenc állatod?	Nóé engedelmeskedett Istennek, megépítette a bárkát, beterelte az állatokat és gondoskodott róluk. Te is tedd meg örömmel, amit a felnőttek kérnek tőled!
17.	Isten azt mondta Nóénak, hogy építsen egy nagy bárkát. Ebben fogja megmenteni a nagy özönvízben őt és a családját. **Kösd össze a vonalakat és színezd ki a bárkát!**	Irányított színezés könnyű		
18.	Isten azt mondta Nóénak, hogy építsen egy nagy bárkát. Nóé engedelmeskedett és megépítette a bárkát. **Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!**	Keresd a párját! képes átlagos		
19.	Amikor elkészült a bárka, Nóé beterelte az állatokat, ahogyan Isten kérte tőle. **Segíts Nóénak! Vezesd az állatokat a bárkához!**	Labirintus nehéz		
20.	Amikor elkészült a bárka, Nóé beterelte az állatokat, ahogyan Isten kérte tőle. **Keresd meg és tedd egymás mellé a párjukkal az állatokat!**	Keresd a párját! képes könnyű		
21.	Amikor elkészült a bárka, Nóé beterelte az állatokat, ahogyan Isten kérte tőle. **Keresd meg, színezd ki ugyanolyan színnel és tedd egymás mellé a párjukkal az állatokat!**	Keresd a párját! képes Irányított színezés átlagos		

22.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napig esett az eső. A bárka felemelkedett és úszott a vízen. **Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!**	Mi a különbség? nehéz	Kik azok, akik minden nap vigyáznak rád? Vannak testvéreid? Hogy hívják őket? Mit szoktál játszani a barátaiddal? Te hogyan vigasztaltad meg azt, aki sírt? Mit mondtál neki? Téged kik bátorítanak, amikor félsz?	Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra is a bárkában. Isten rád és a te családodra, a te barátaidra is vigyáz!
23.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napig esett az eső. Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra a bárkában. **Isten rád és a te családodra is vigyáz! Rajzold a családodat a bárkába!**	Irányított színezés Rajzolás nehéz		
24.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napig esett az eső. Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra a bárkában. **Isten rád és a te barátaidra is vigyáz! Rajzold a jeledet és a barátaid jelét a bárka ablakaiba!**	Irányított színezés Rajzolás nehéz		
25.	Isten becsukta a bárka ajtaját. Azután nagyon sokáig, 40 napig esett az eső. Isten vigyázott Nóéra, a családjára és az állatokra a bárkában. **Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!**	Irányított színezés átlagos		
26.	Amikor elállt az eső, elkezdett felszáradni a föld. Egy galamb hozta Nóénak a jó hírt: a zöld ág a csőrében azt jelentette, hogy újra élet van a földön. **Színezd ki minden sorban azt a képet, amelyik nem illik a többi közé!**	Rajzos kakukktojás átlagos		

27.	Nóé és családja kijöttek a bárkából. Oltárt építettek és megköszönték Istennek, hogy megmentette őket. **Rakd ki a képet a darabokból**!	Puzzle könnyű	Te mit mondasz, amikor a barátod segített összeszedni a játékokat? Te kinek mondtál már köszönetet? Mit köszöntél meg? Te mit köszönnél meg Istennek imádságban?	Nóé hálát adott Istennek, mert Isten megmentette őt és a bárka lakóit. Te is megköszönheted Istennek, hogy vigyáz rád!
28.	Nóé és családja kijöttek a bárkából. Oltárt építettek és megköszönték Istennek, hogy megmentette őket. **Karikázd be azt, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!**	Mi a válasz? képes átlagos		
29.	Isten szivárványt helyezett az égre és azt ígérte: „Mindig a barátotok leszek!” **Rakd ki a képet a darabokból!**	Puzzle könnyű	Láttál már szivárványt? Milyen színeket találtál rajta? Neked melyik a kedvenc színed? Kik a te barátaid? Hogy hívják a keresztszüleidet? Kérd meg a szüleidet, hogy meséljenek a te keresztelésedről!	Isten szövetségének a jele a szivárvány. Isten a te barátod is akar lenni!
30.	Isten szivárványt helyezett az égre és azt ígérte: „Mindig a barátotok leszek!” **Színezd ki a szivárványt a megfelelő színekkel! Rajzold be magadat a szivárvány alá!**	Irányított színezés Rajzolás nehéz		
31.	Isten szivárványt helyezett az égre és azt ígérte: „Mindig a barátotok leszek!” **A keresztelés azt jelenti, hogy te is Istenhez tartozol. Színezd ki a gyerekeket a képen!**	Irányított színezés átlagos		

IV.
FELADATOK RAJZAI

Nóé története – 1. feladat
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 2. feladat
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 3. feladat
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 4. feladat
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 5. feladat
Beszélgessetek a képről!

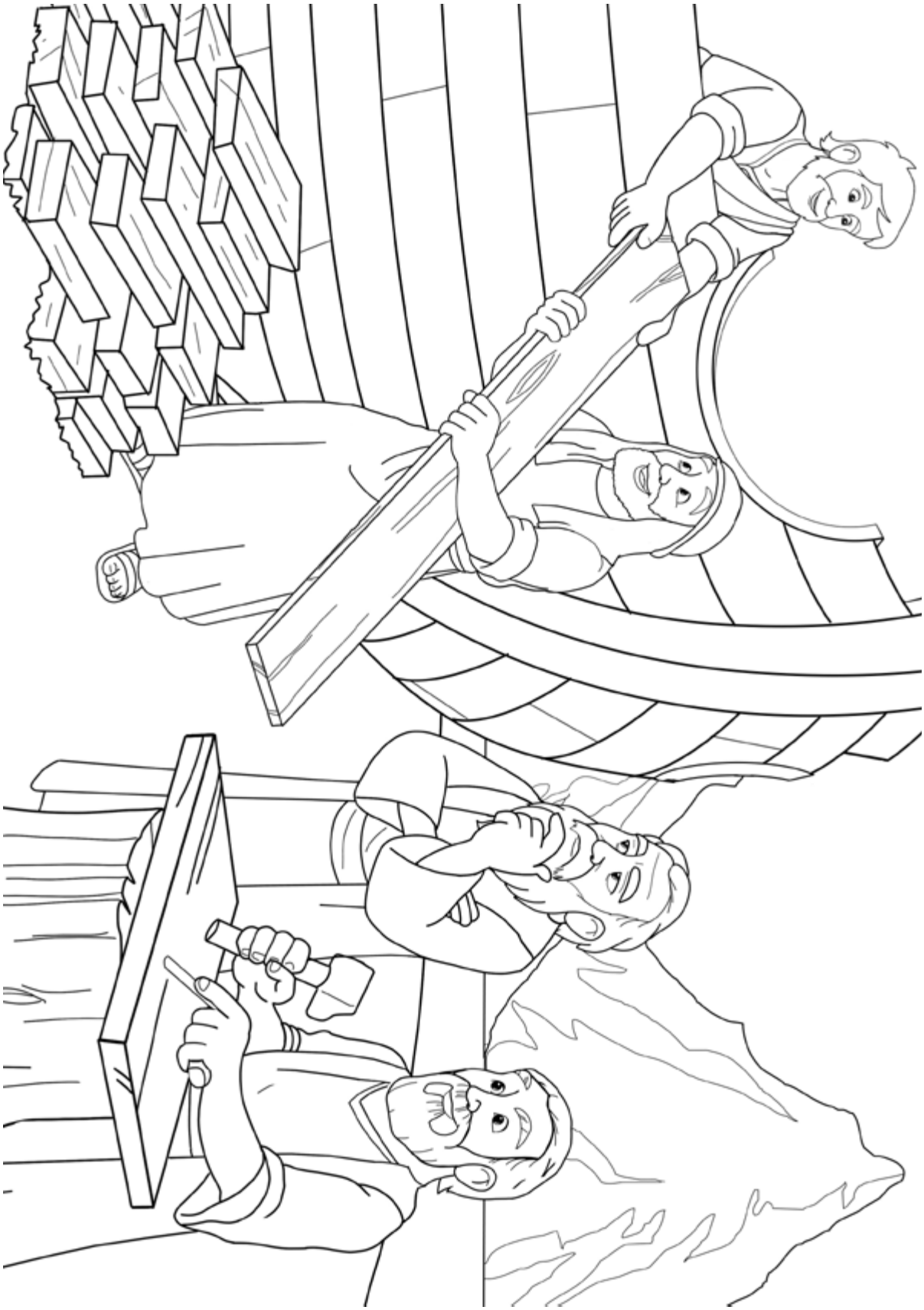
Nóé története – 6. feladat
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 7. feladat
Színezd ki Nóét!

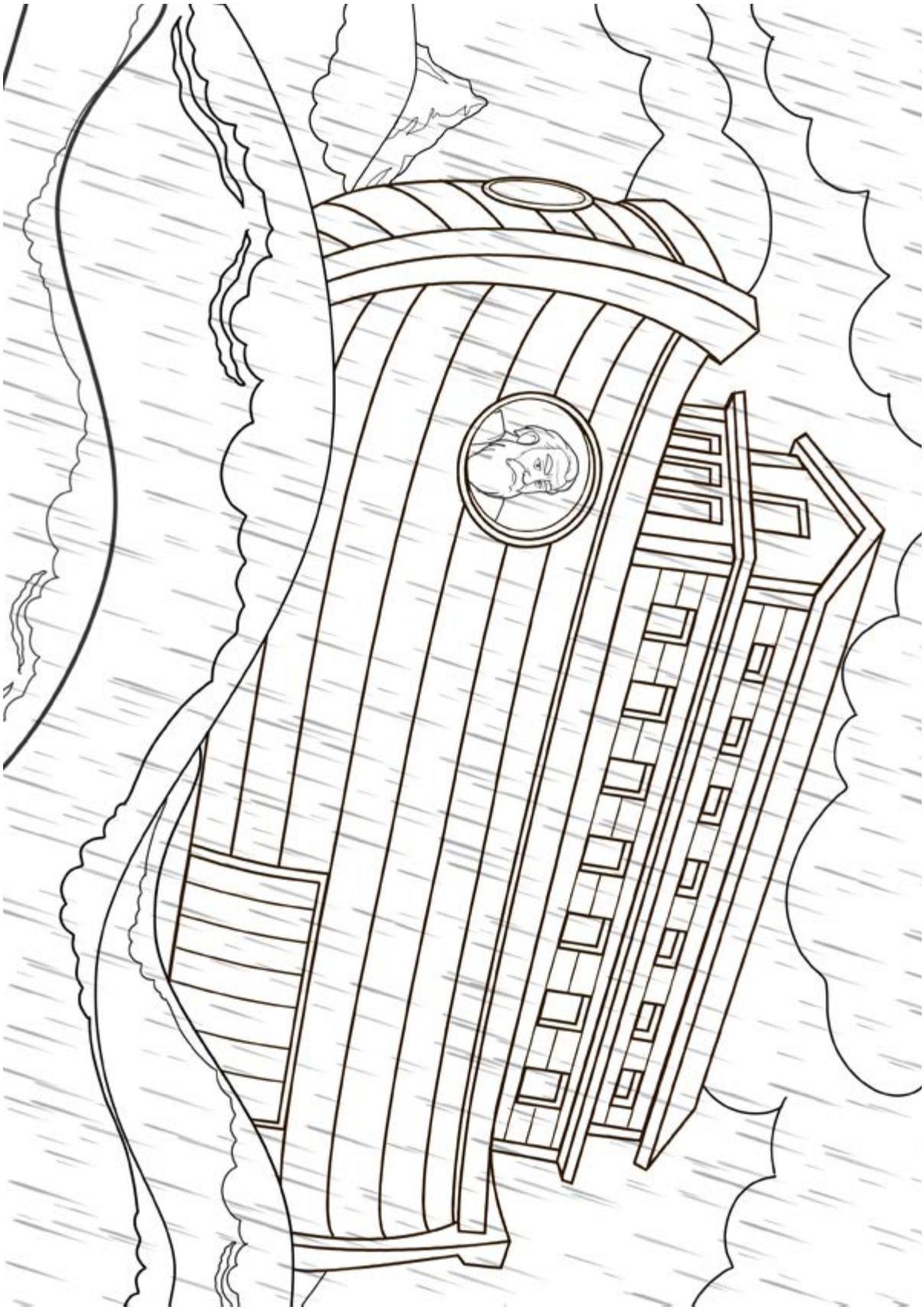
Nóé története – 8. feladat
Színezd ki Nóé fiait!

Nóé története – 9. feladat
Színezd ki az állatokat!

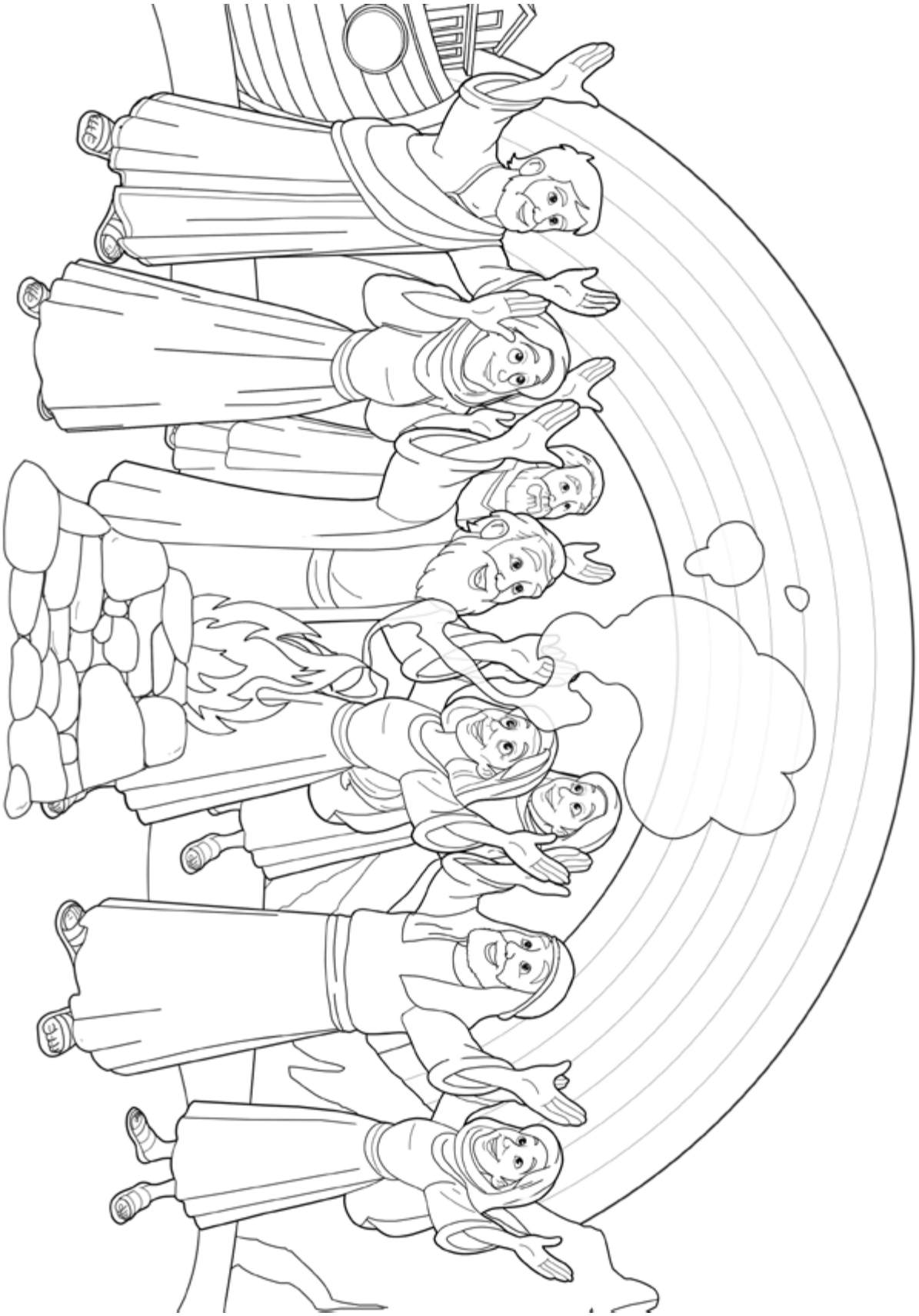
Nóé története – 10. feladat
Színezd ki a bárkát!

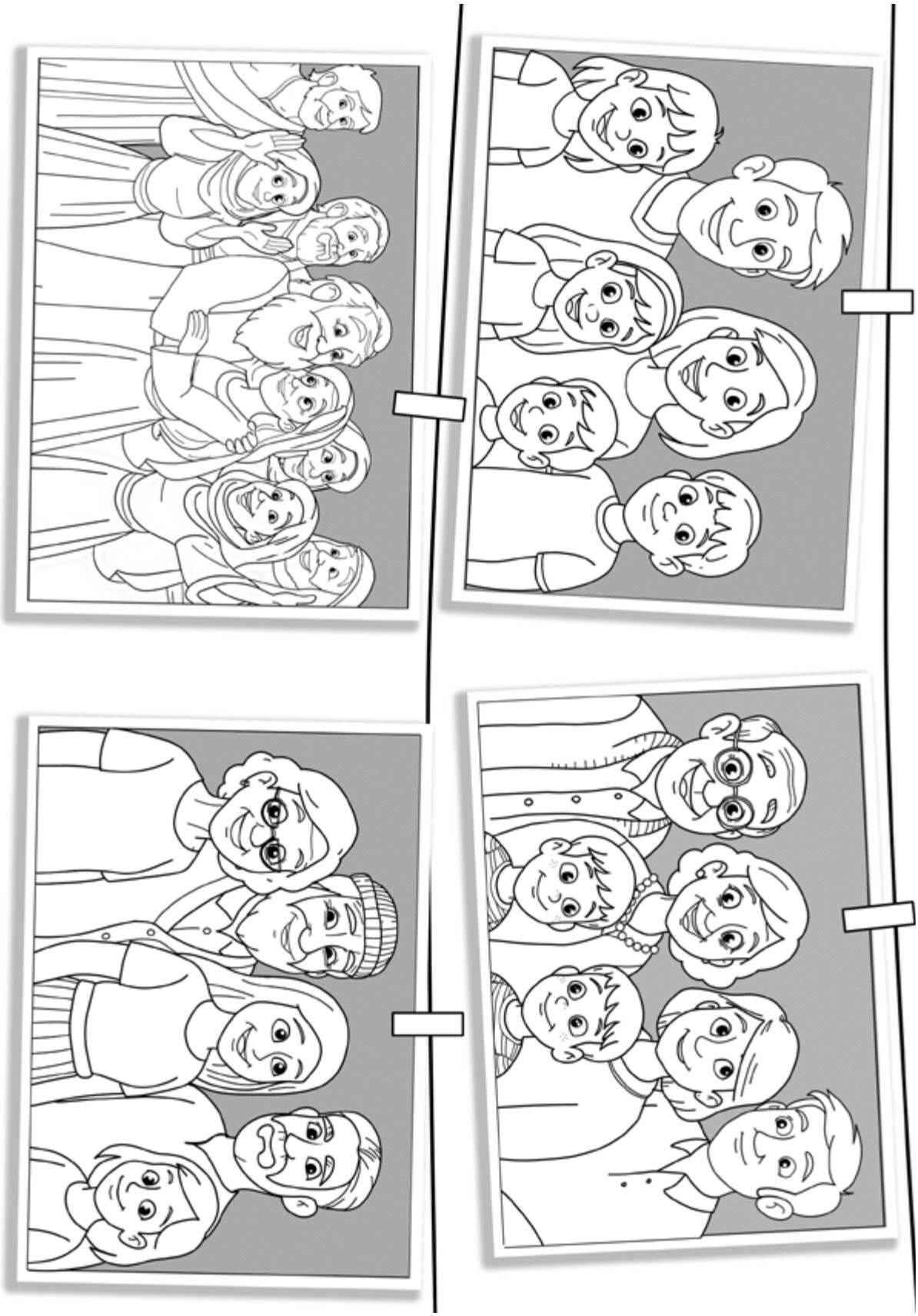
Nóé története – 11. feladat
Színezd ki a galambot!

Nóé története – 12. feladat
Színezd ki a szivárványt!

Nóé története – 13. feladat
Melyik lehet Nóé családja? Azt a képet színezd ki!

Nóé története – 14. feladat

Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

Nóé története – 14/A feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

Nóé története – 14/B feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

Nóé története – 14/C feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

Nóé története – 14/D feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

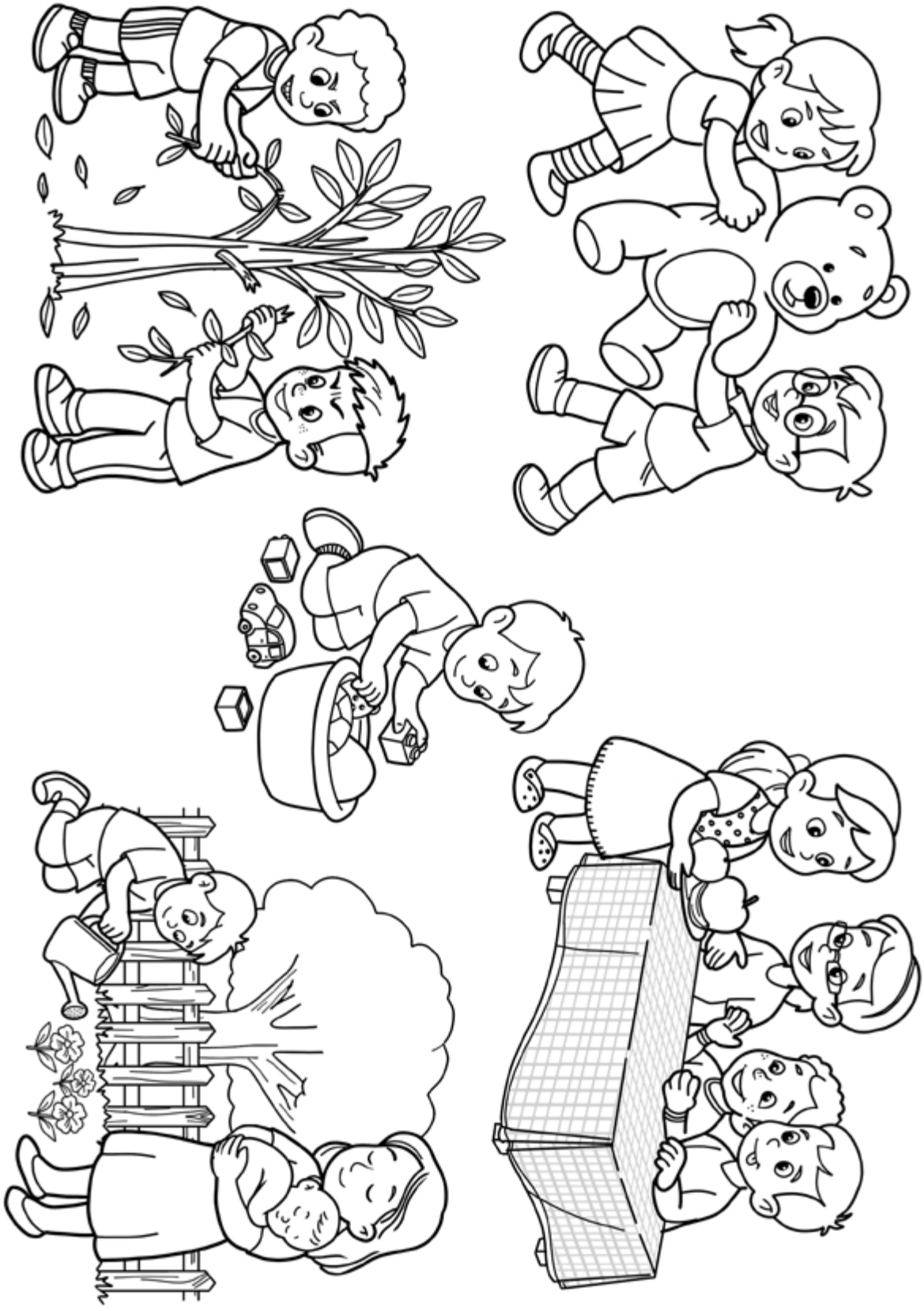
Nóé története – 14/E feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

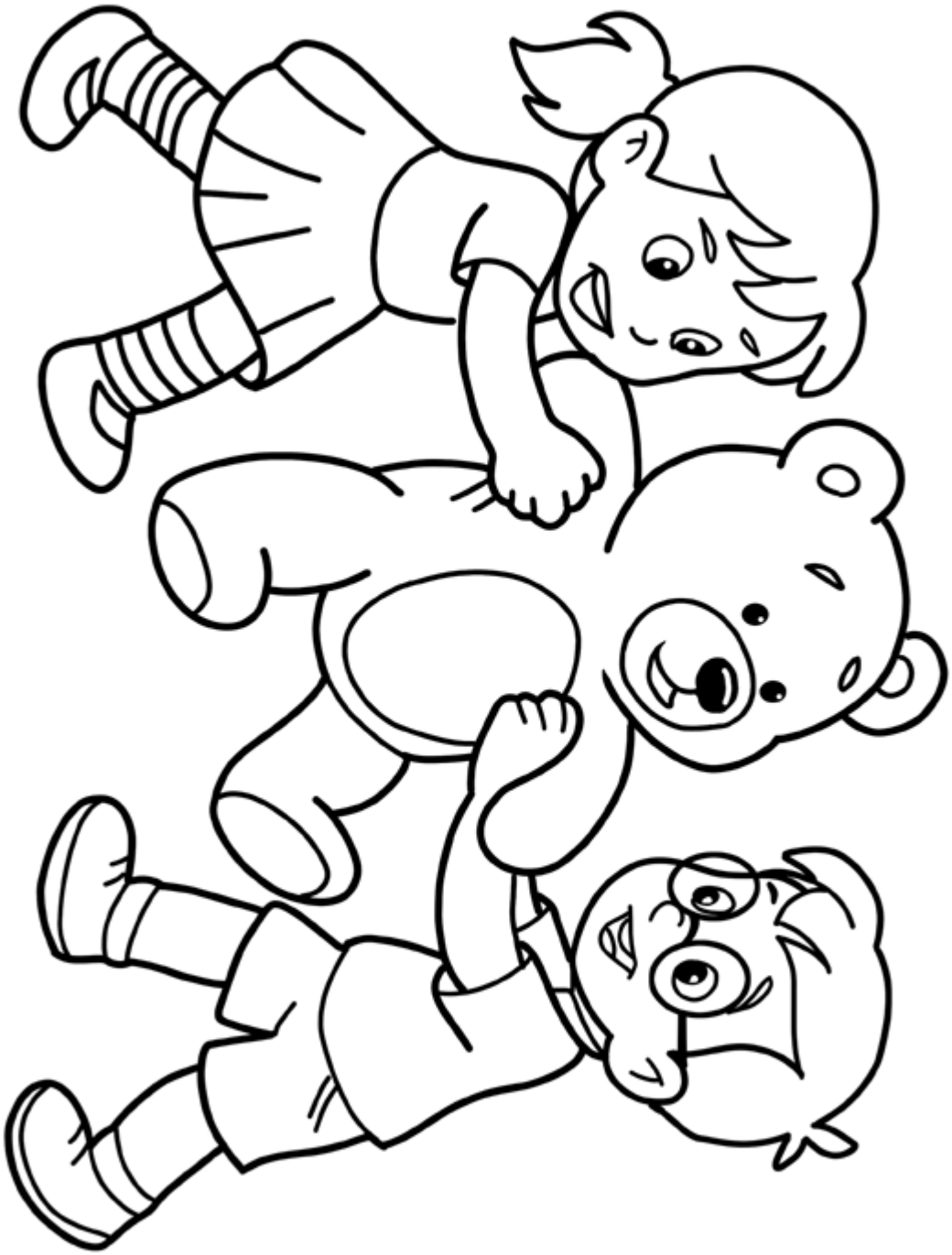
Nóé története – 14/F feladat
Mit tett másként Nóé és családja, mint a többi ember? Beszélgessetek a képekről!

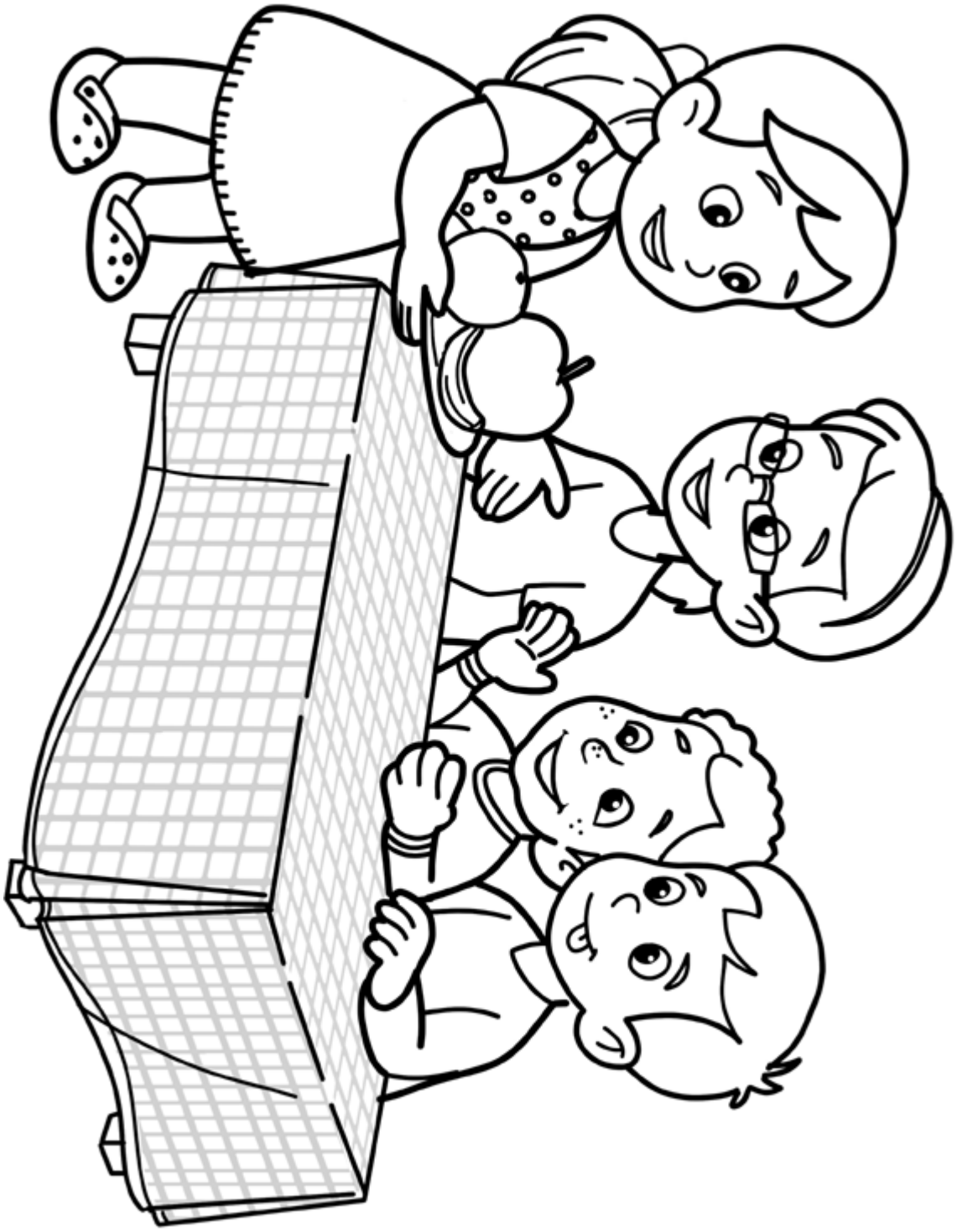
Nóé története – 15. feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

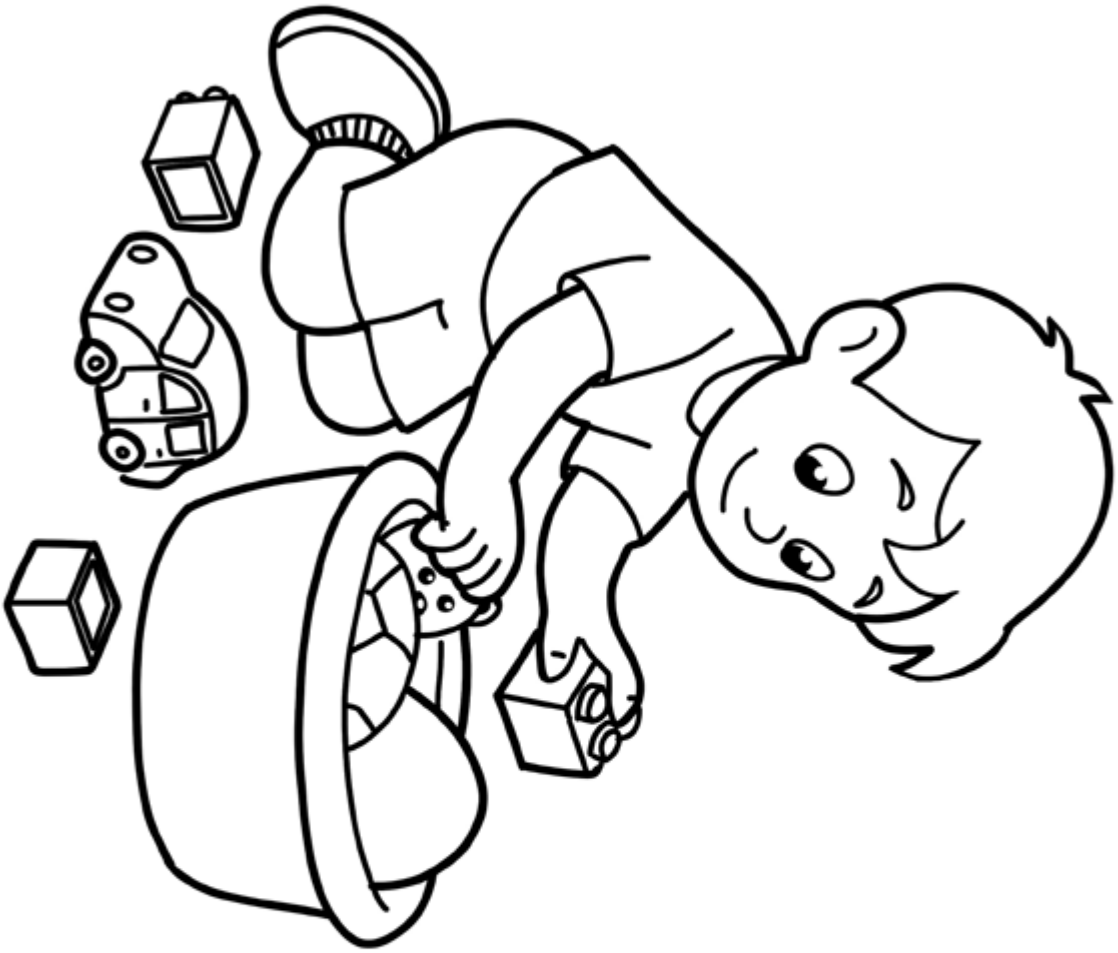
Nóé története – 15/A feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

Nóé története – 15/B feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

Nóé története – 15/C feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

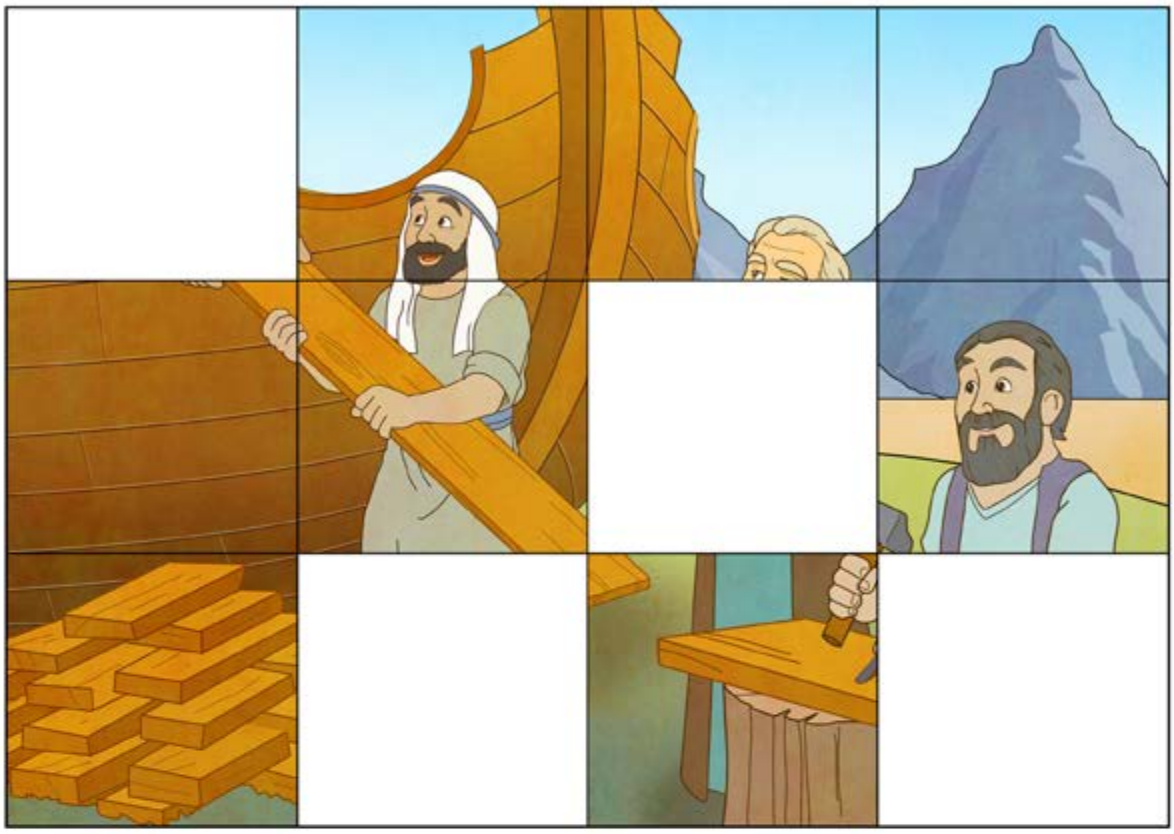
Nóé története – 15/D feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

Nóé története – 15/E feladat
Hogyan tehet jót egy kisgyerek?
Színezd ki azokat a gyerekeket, akiket te megdicsérnél, mert jót tesznek!

Nóé története – 16. feladat
Segíts Nóénak megépíteni a bárkát!
Kösd össze az üres részeket a megfelelő darabokkal!

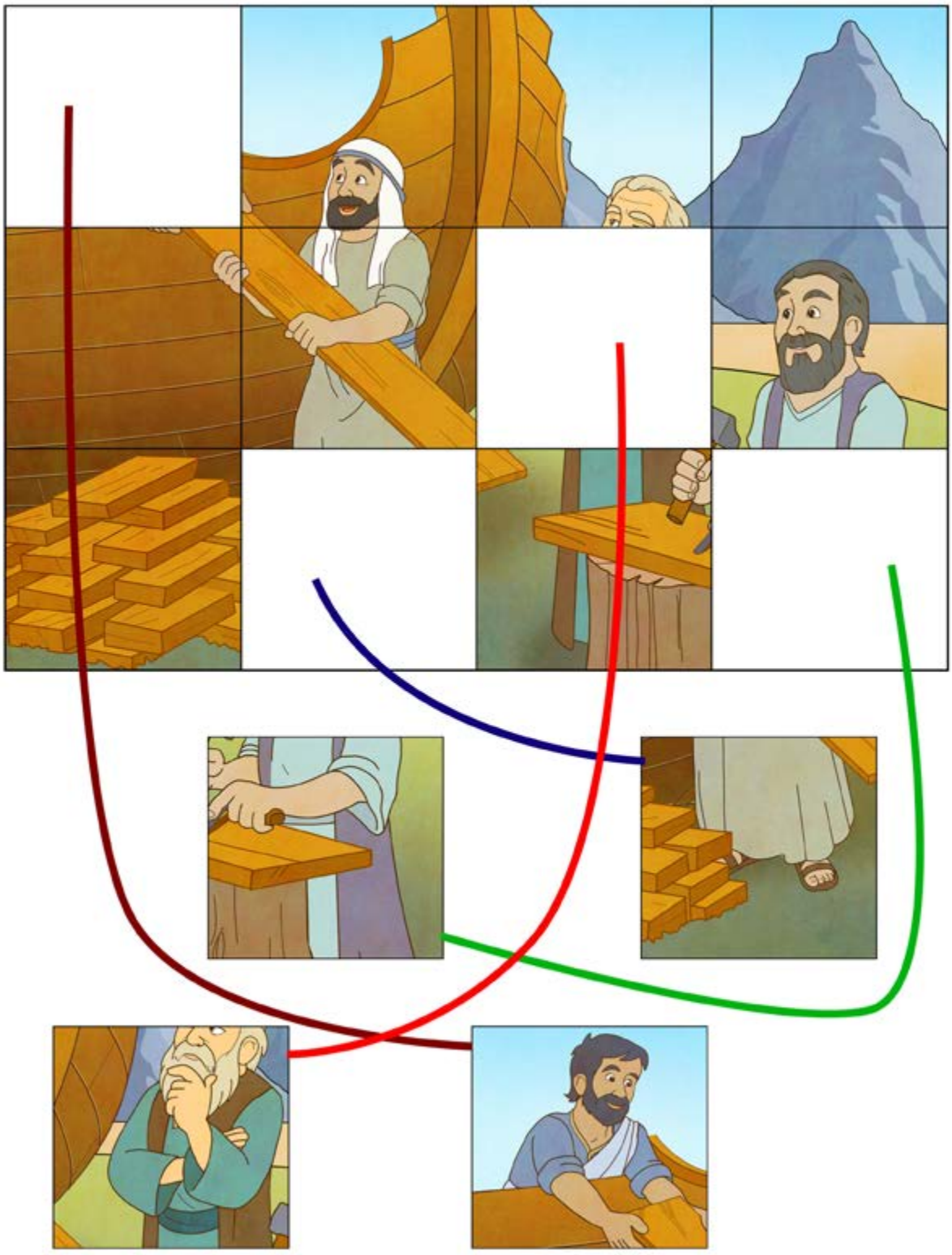

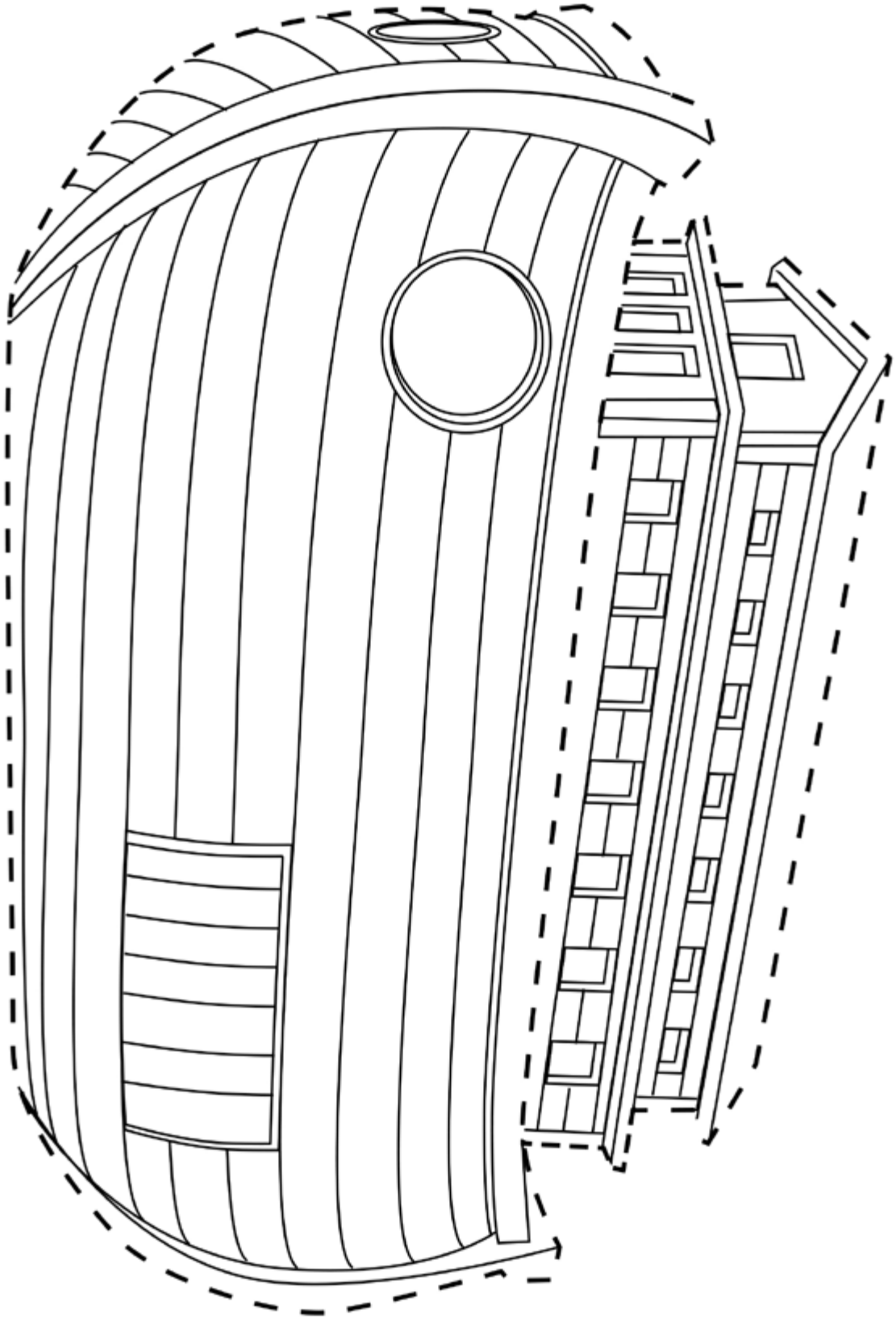

Nóé története – 16. feladat – megoldás
Segíts Nóénak megépíteni a bárkát!
Kösd össze az üres részeket a megfelelő darabokkal!

Nóé története – 17. feladat
Kösd össze a vonalakat és színezd ki a bárkát!

Nóé története – 18. feladat

Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

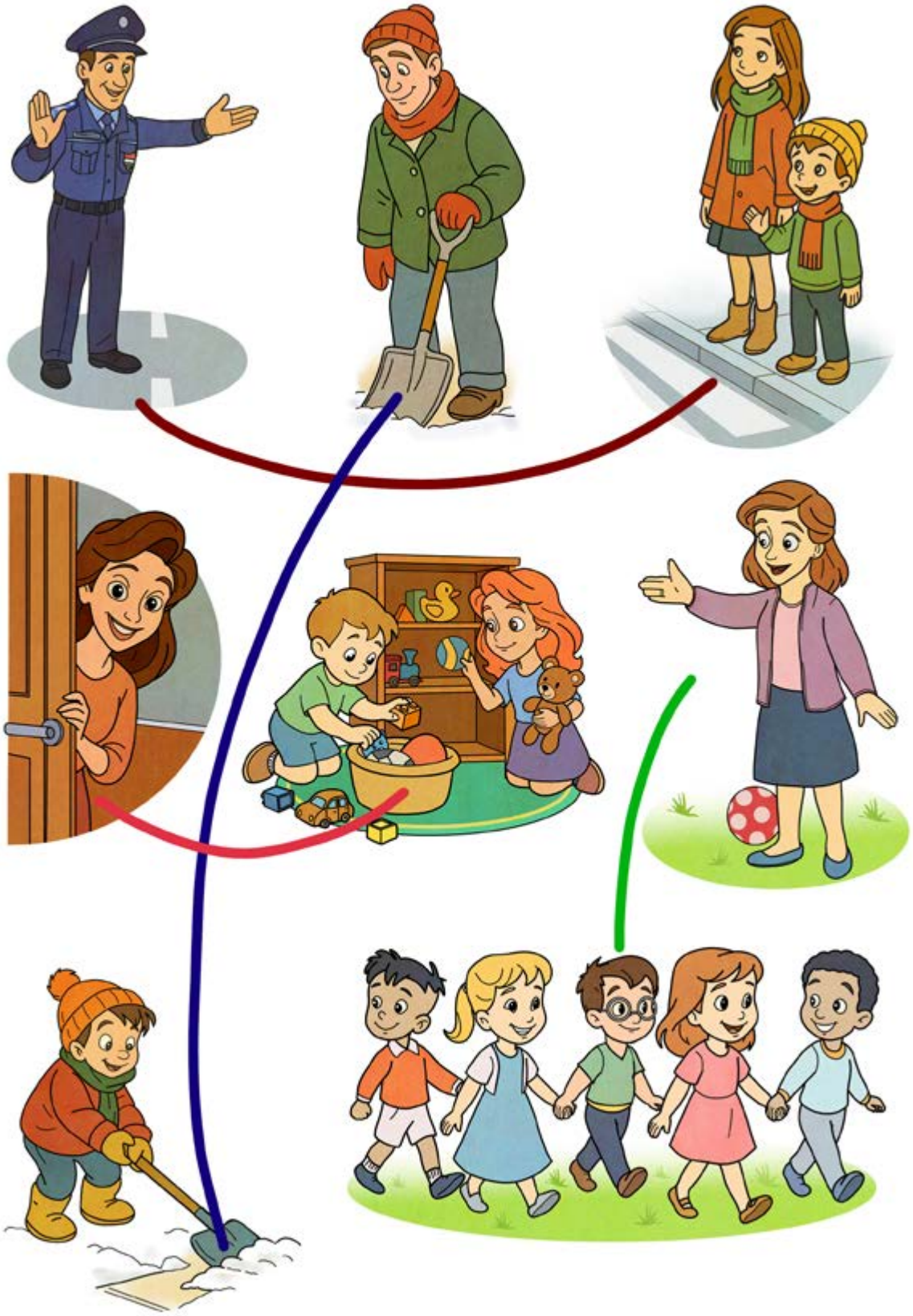

Nóé története – 18. feladat – megoldás

Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/A feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/B feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

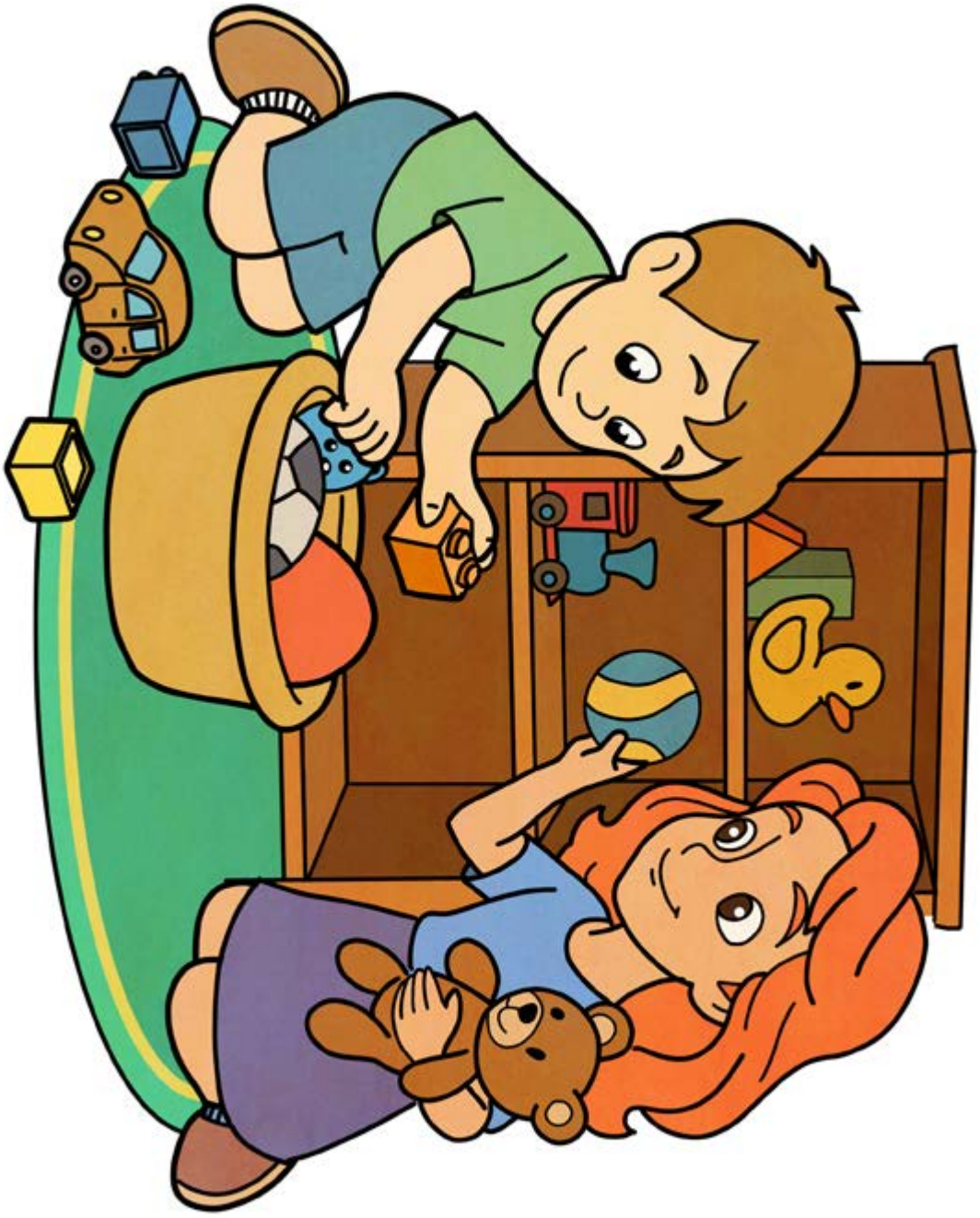
Nóé története – 18/C feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/D feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/E feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/F feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

Nóé története – 18/G feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

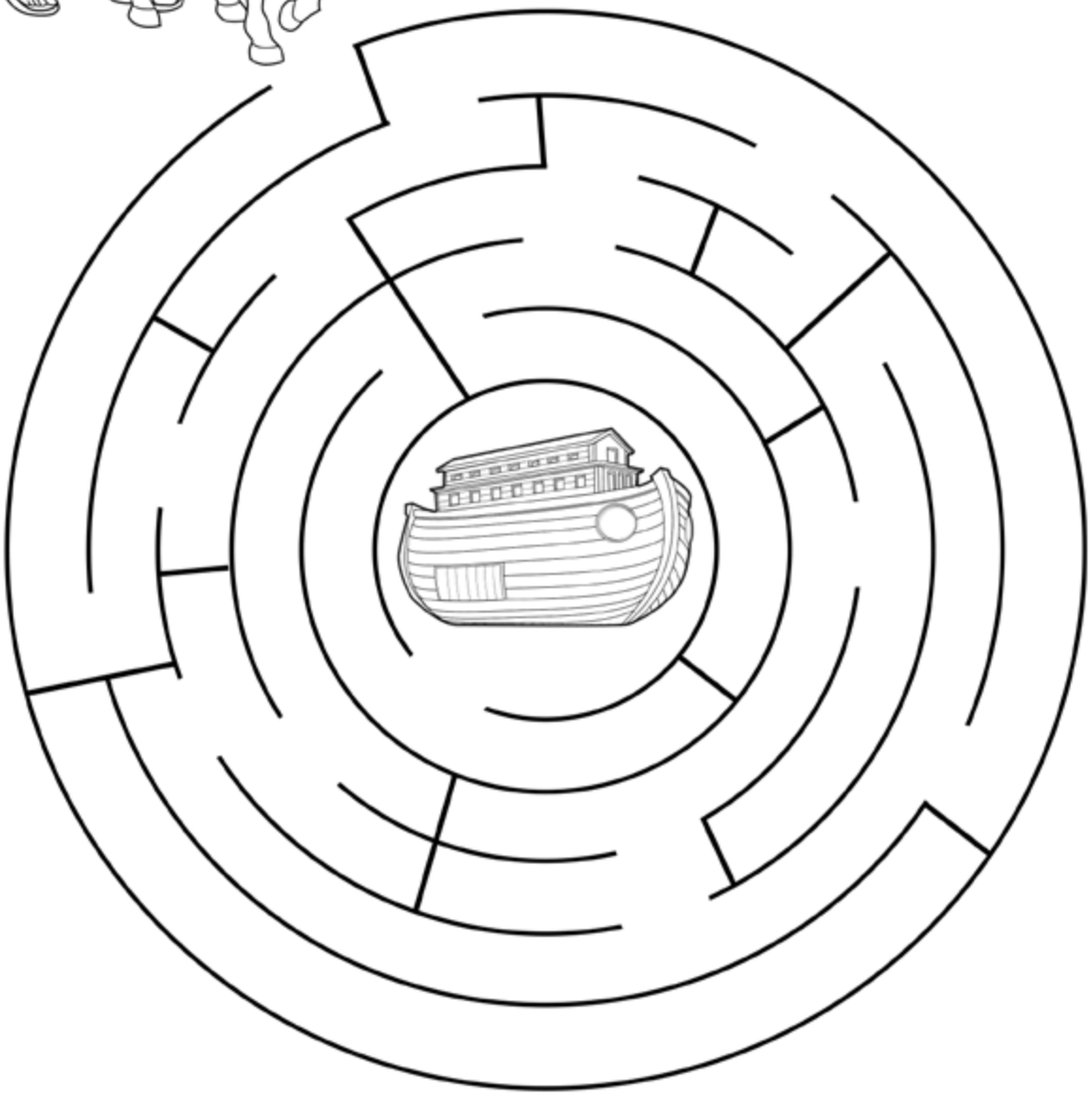

Nóé története – 18/H feladat
Kösd össze a gyerekeket azokkal, akiknek engedelmeskednek, akiknek szót fogadnak!

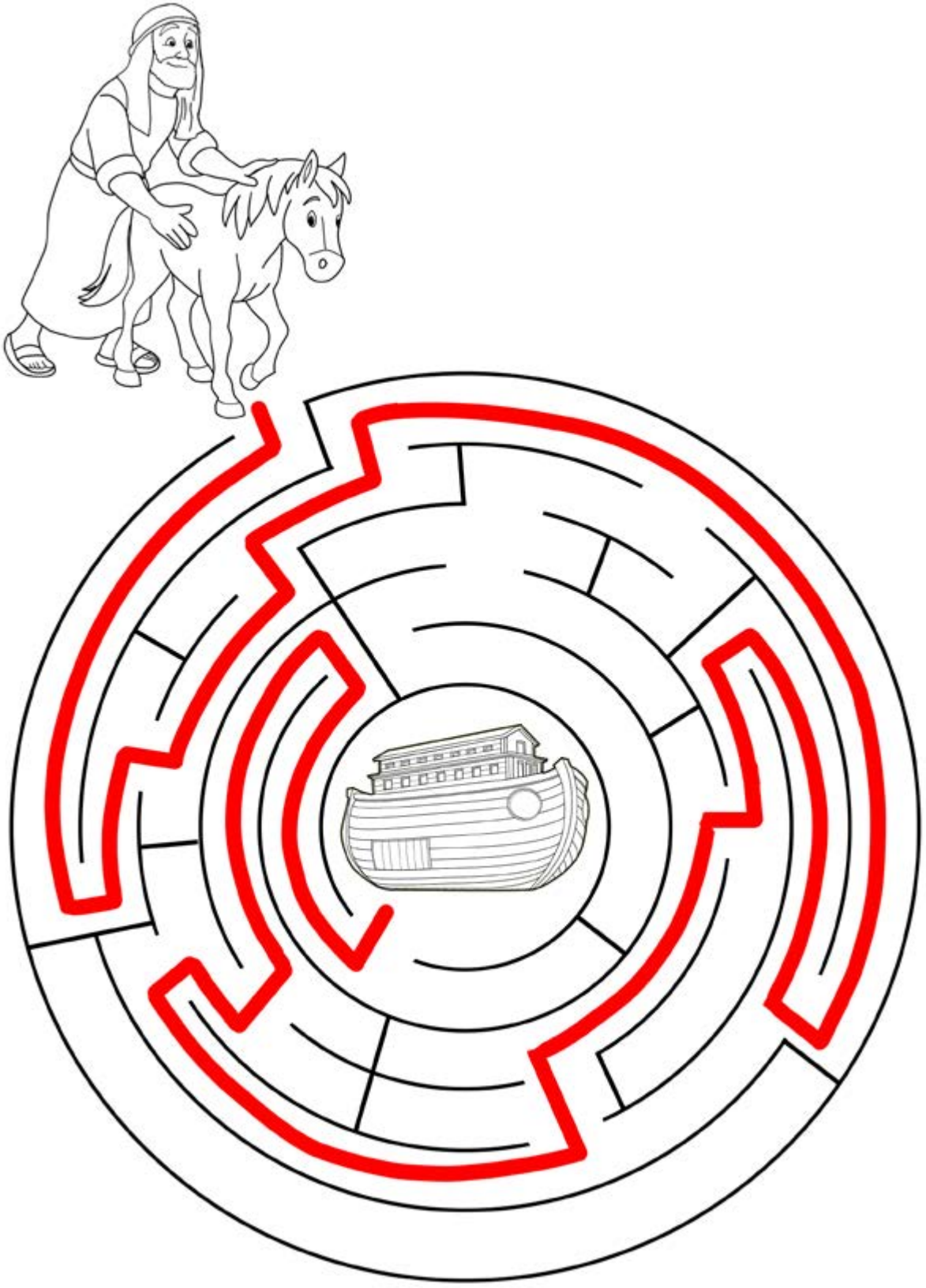

Nóé története – 19. feladat
Segíts Nóénak! Vezesd az állatokat a bárkához!

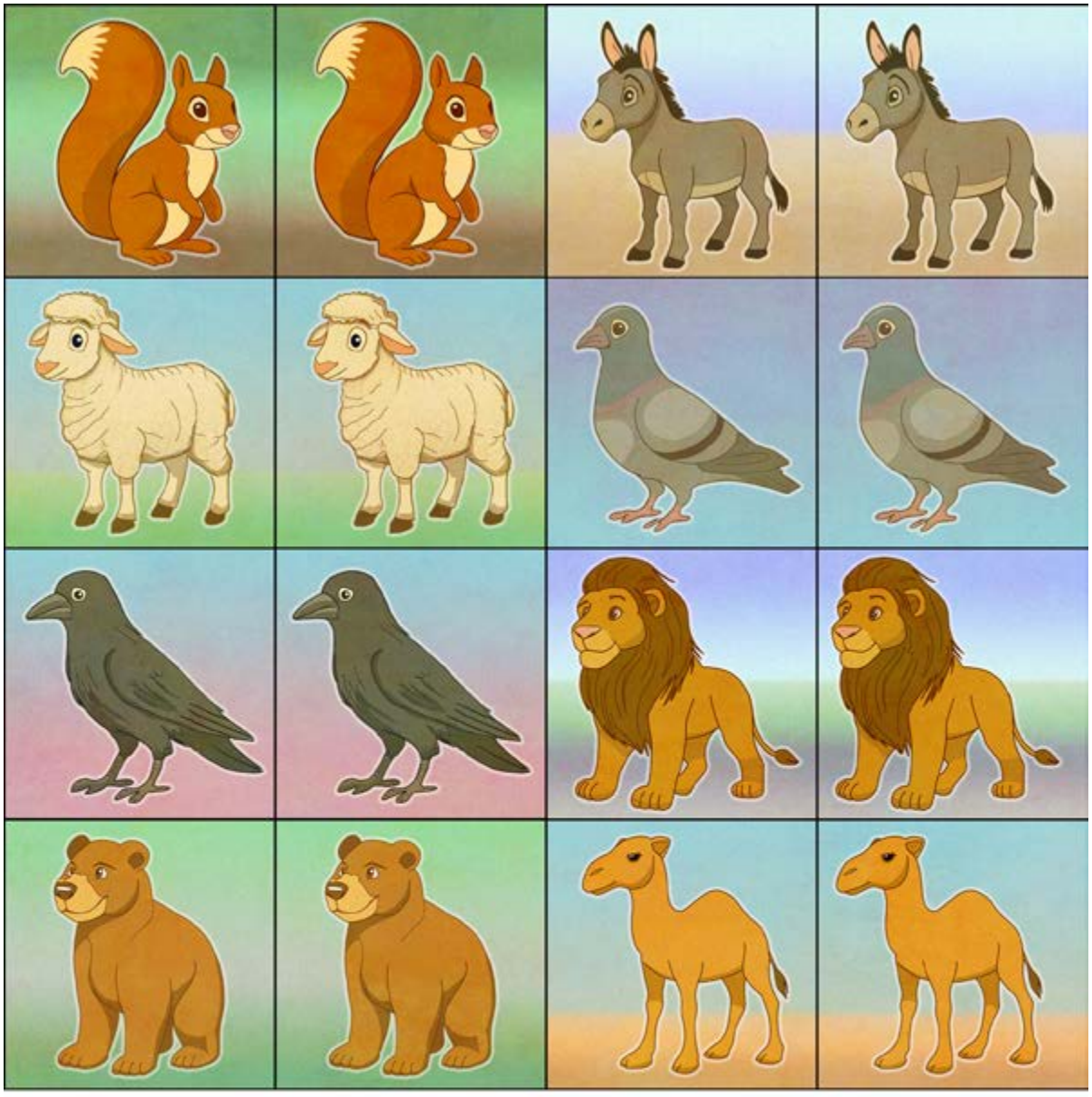

Nóé története – 19. feladat – megoldás
Segíts Nóénak! Vezesd az állatokat a bárkához!

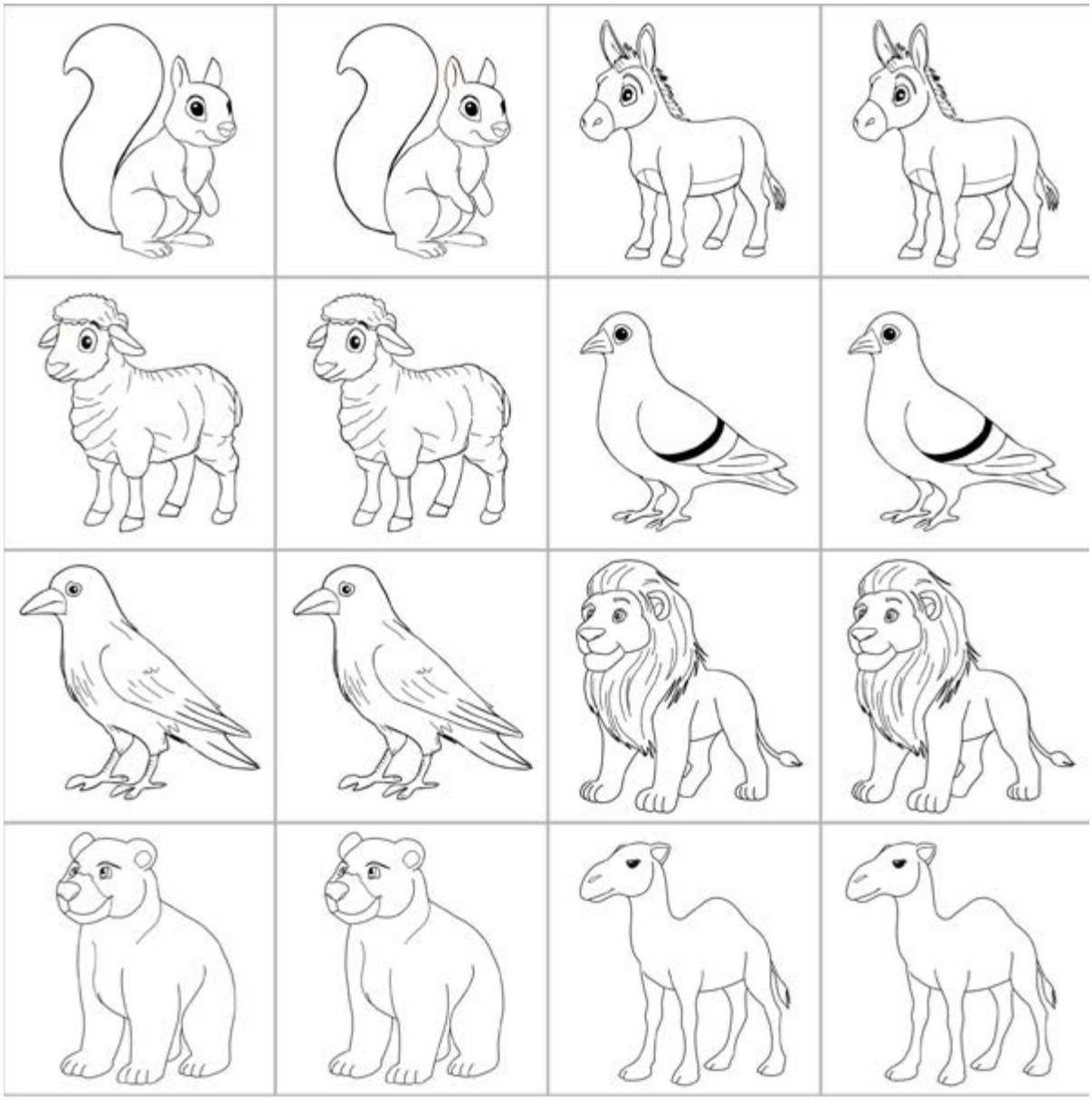

Nóé története – 20. feladat
Keresd meg és tedd egymás mellé a párjukkal az állatokat!
(Vágjuk ki egyenként a kis képeket a játék előtt!)

Nóé története – 21. feladat

Keresd meg, színezd ki ugyanolyan színnel és tedd egymás mellé a párjukkal az állatokat! (Vágjuk ki egyenként a kis képeket a játék előtt!)

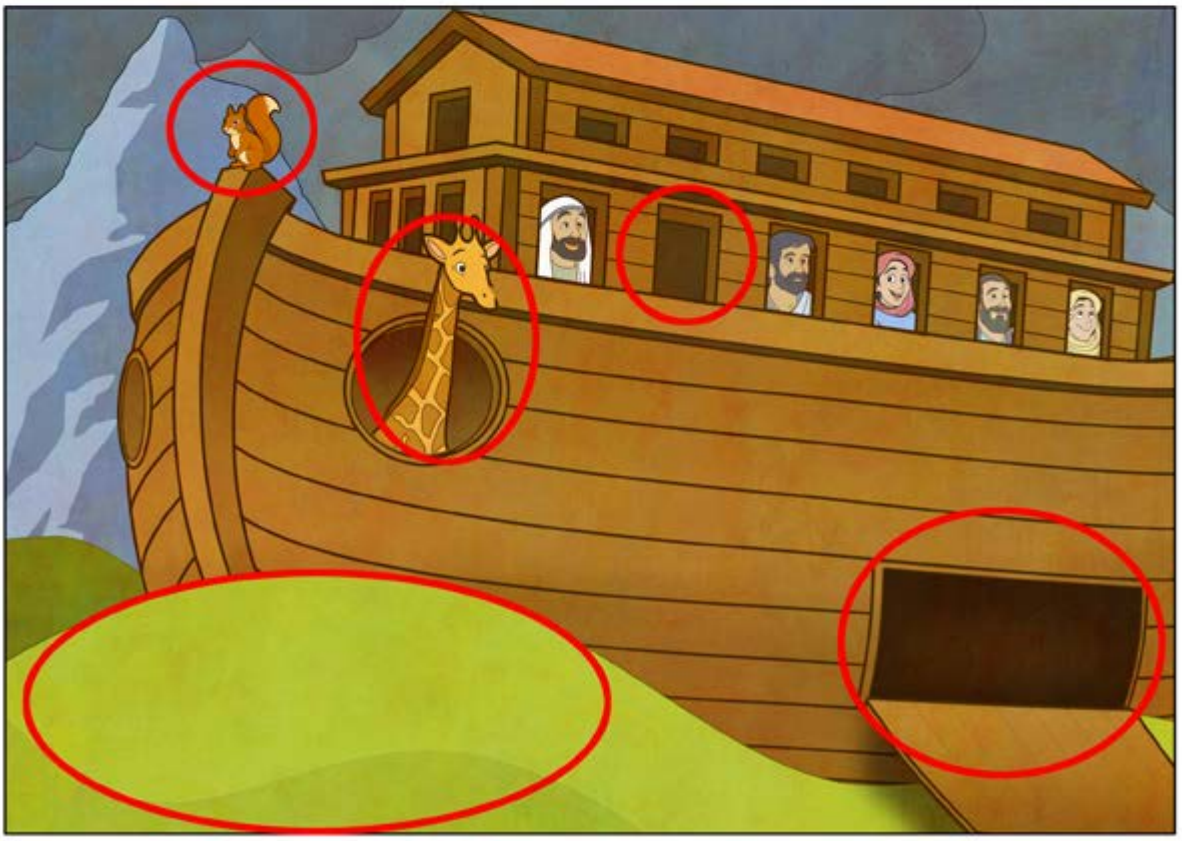
Nóé története – 22. feladat
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

Nóé története – 22. feladat – megoldás
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

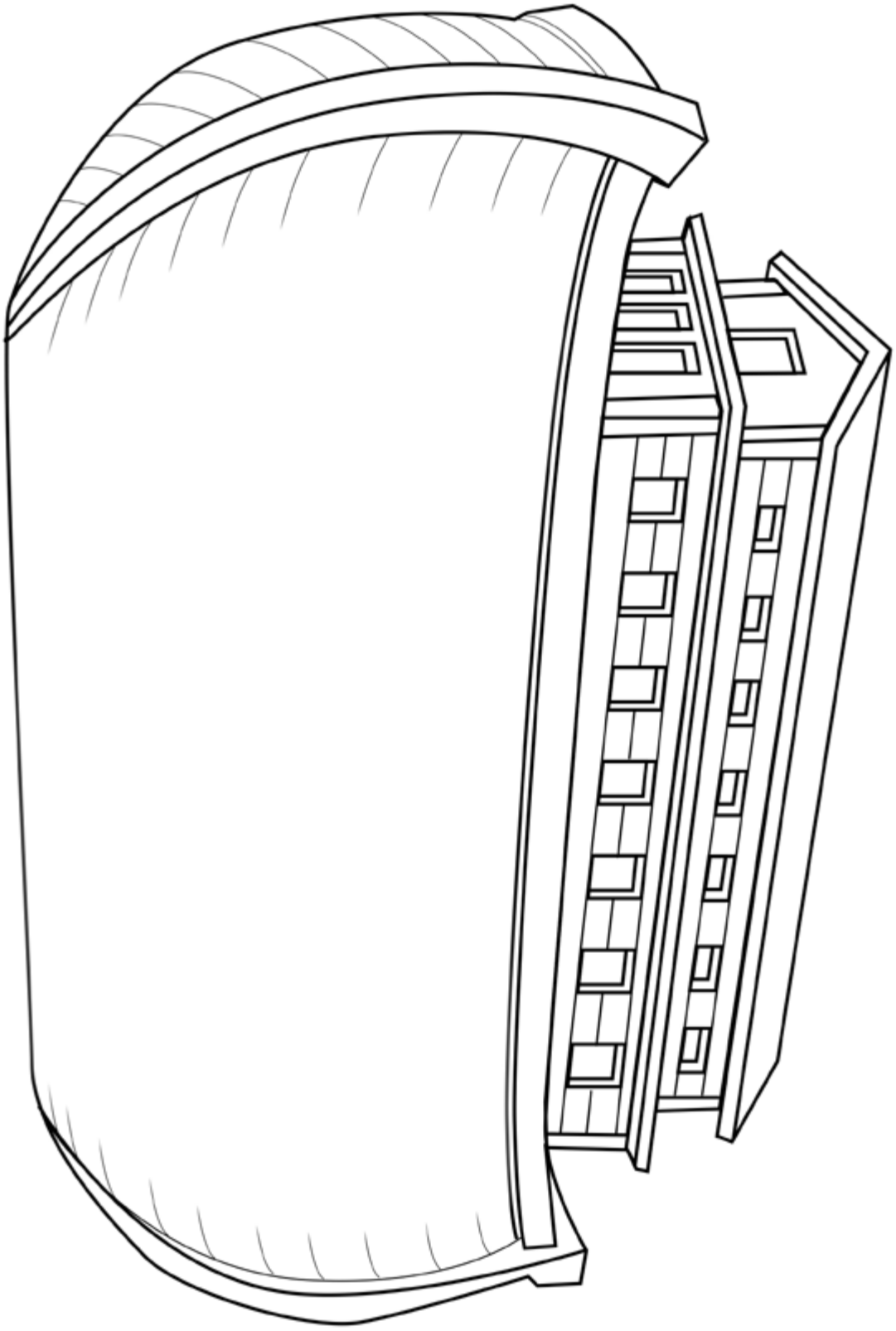
Nóé története – 22/A feladat
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

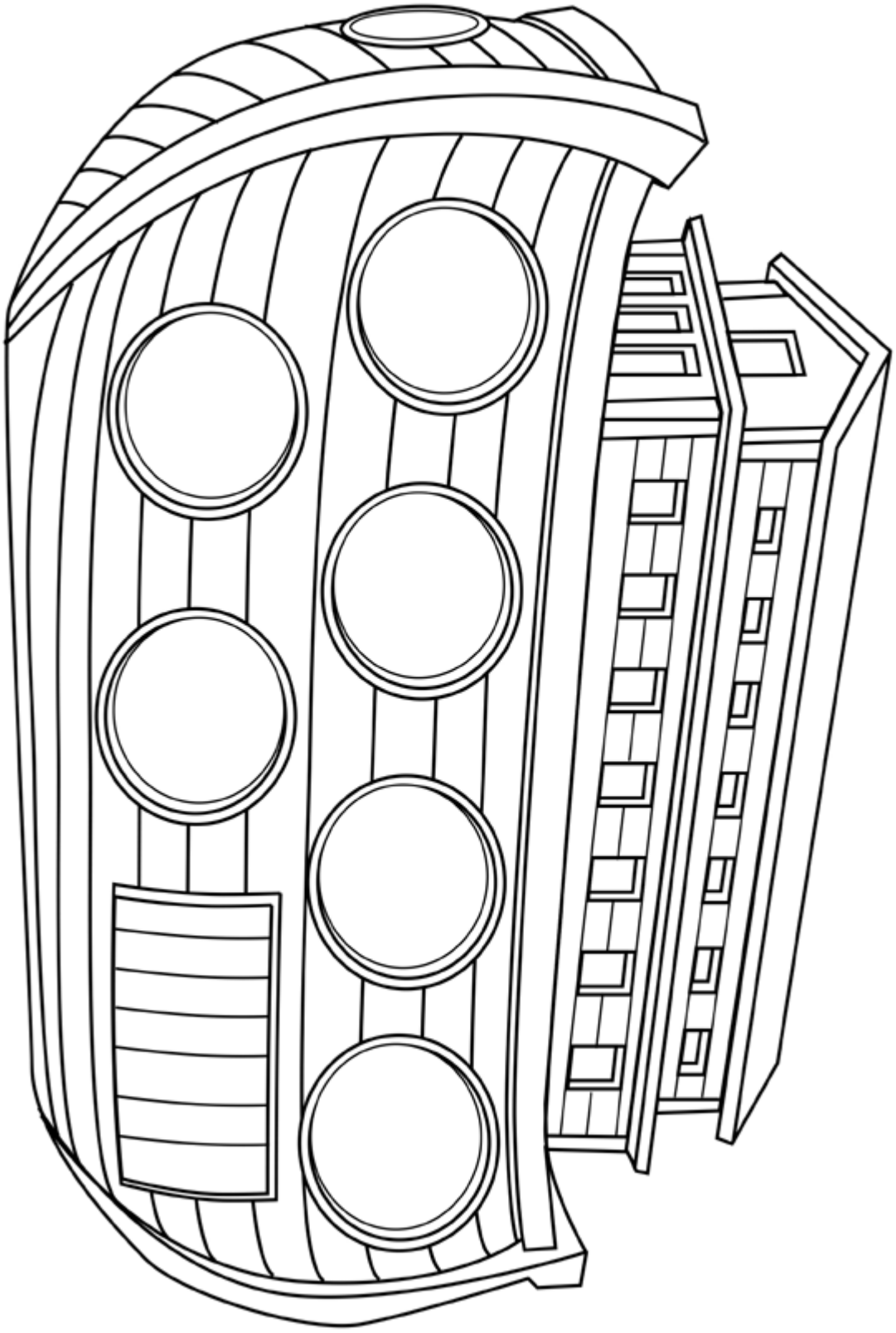
Nóé története – 22/B feladat
Keresd meg az 5 különbséget a két kép között!

Nóé története – 23. feladat
Isten rád és a te családodra is vigyáz! Rajzold a családodat a bárkába!

Nóé története – 24. feladat
Isten rád és a te barátaidra is vigyáz!
Rajzold a jeledet és a barátaid jelét a bárka ablakaiba!

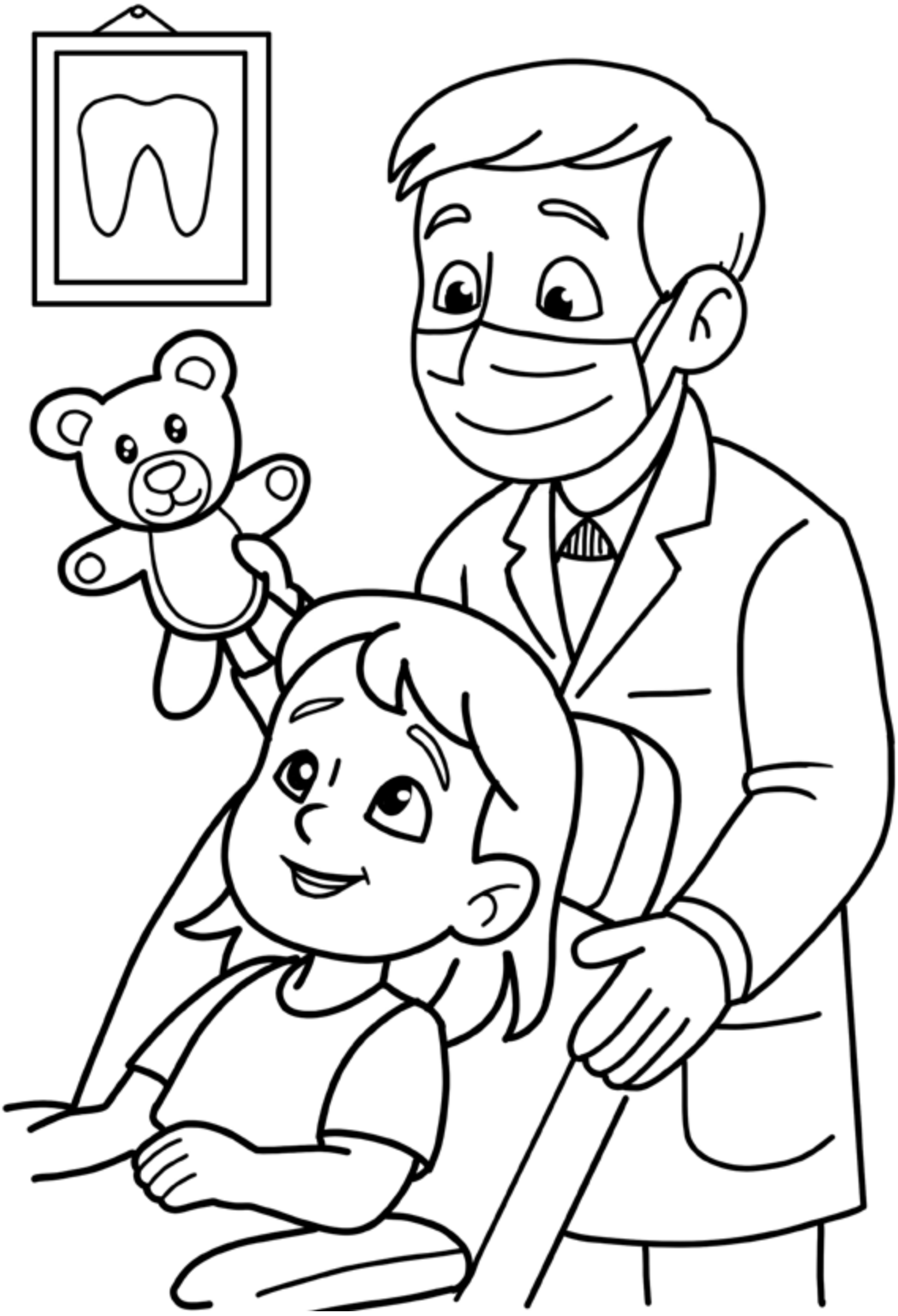
Nóé története – 25. feladat
Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!

Nóé története – 25/A feladat
Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!

Nóé története – 25/B feladat
Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!

Nóé története – 25/C feladat
Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!

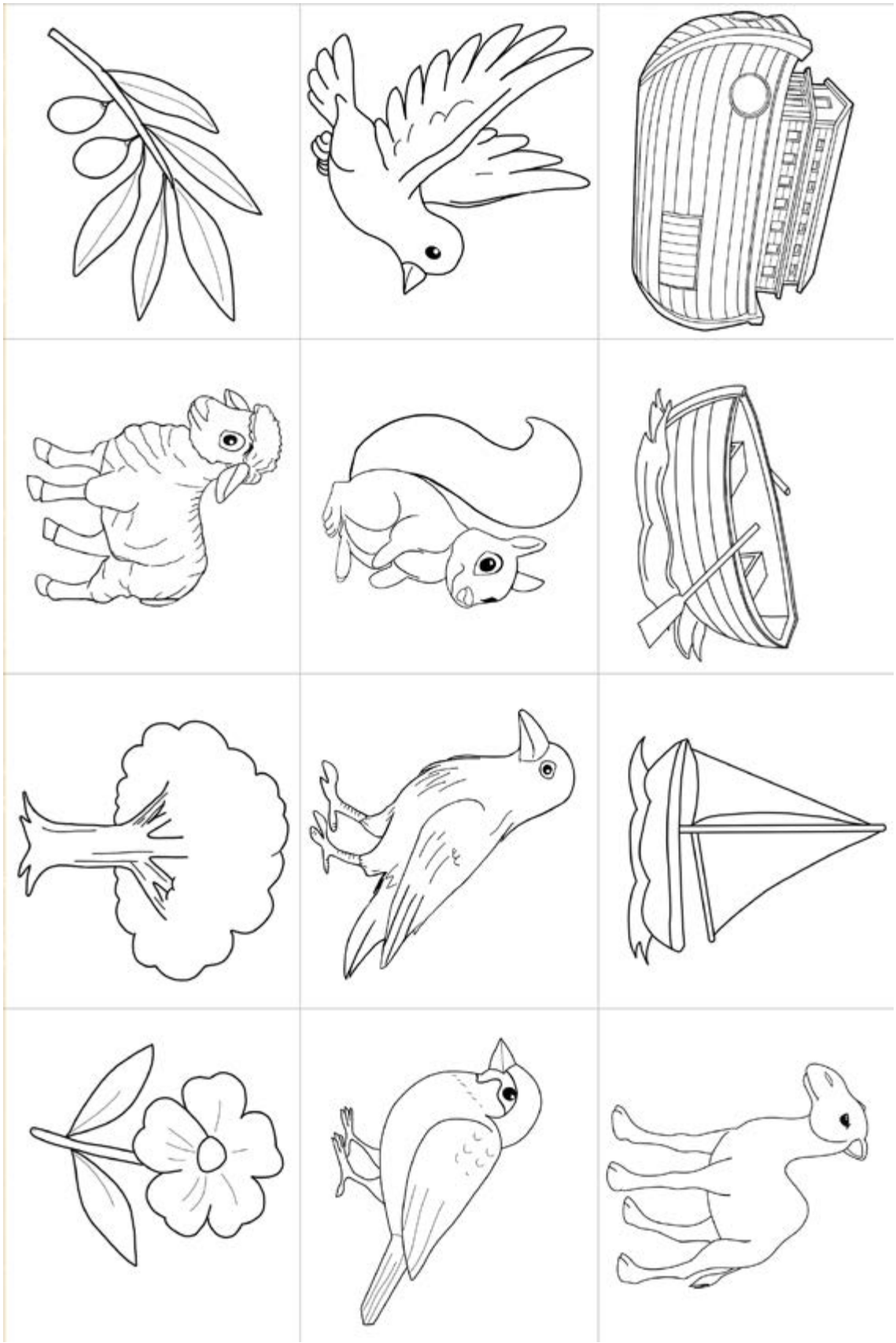

Nóé története – 25/D feladat
Színezd ki a képeken azokat, akik másokat bátorítanak!

Nóé története – 26. feladat

Színezd ki minden sorban azt a képet, amelyik nem illik a többi közé!

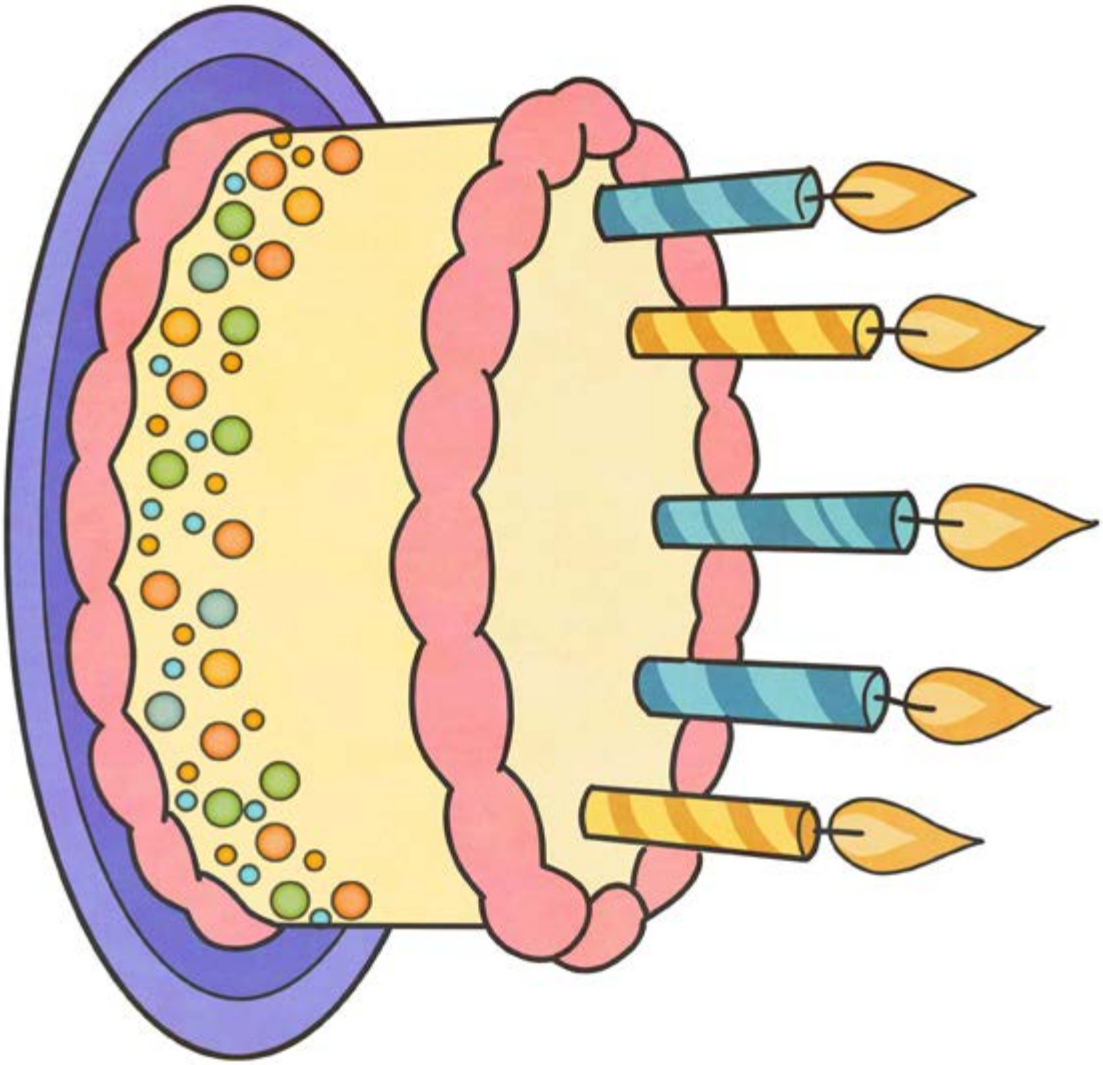
Nóé története – 27. feladat
Rakd ki a képet a darabokból! (Vágjuk tetszőleges számú darabra a képet!)

Nóé története – 28. feladat
Karikázd be azt, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!

Nóé története – 28/A feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

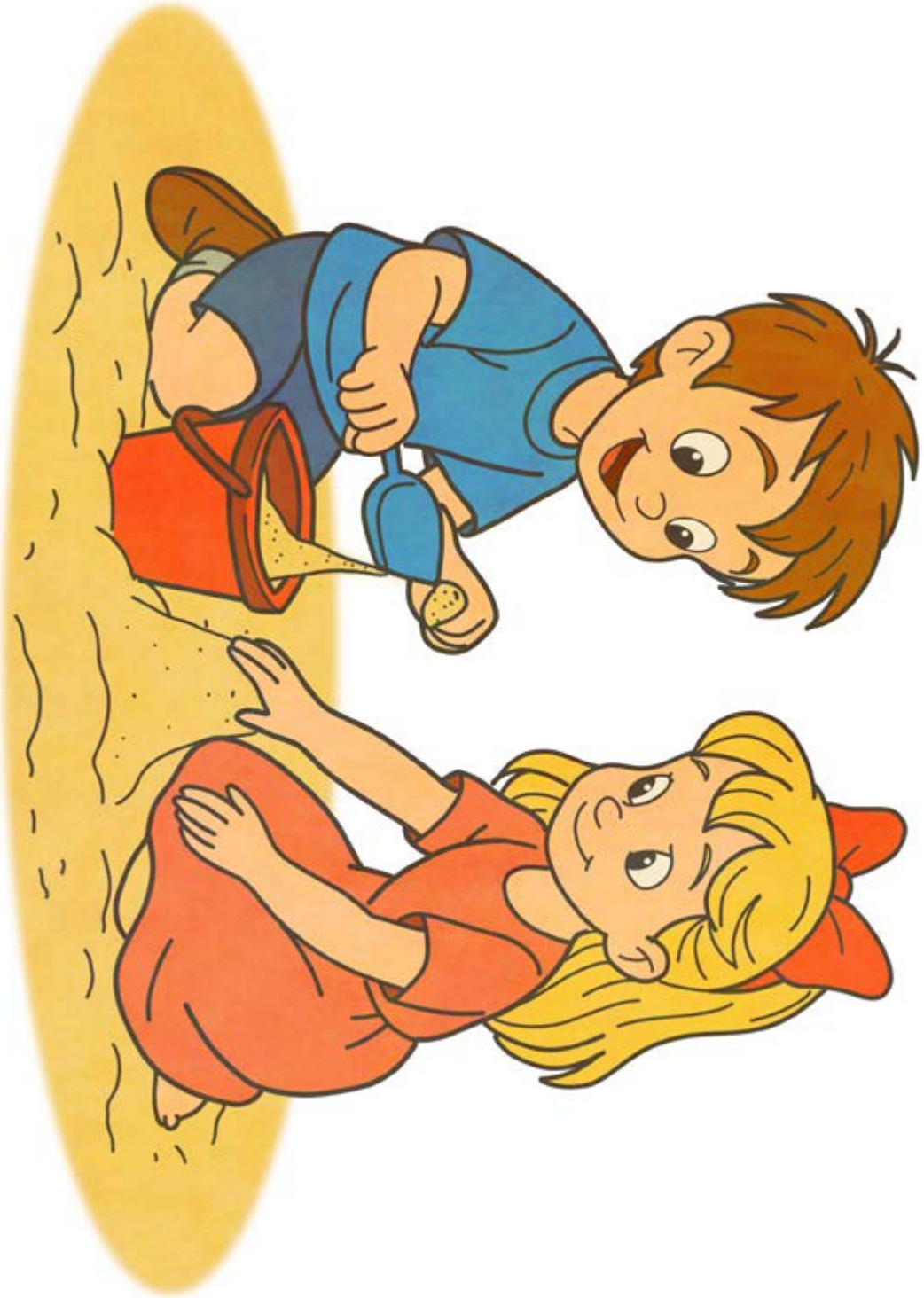
Nóé története – 28/B feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

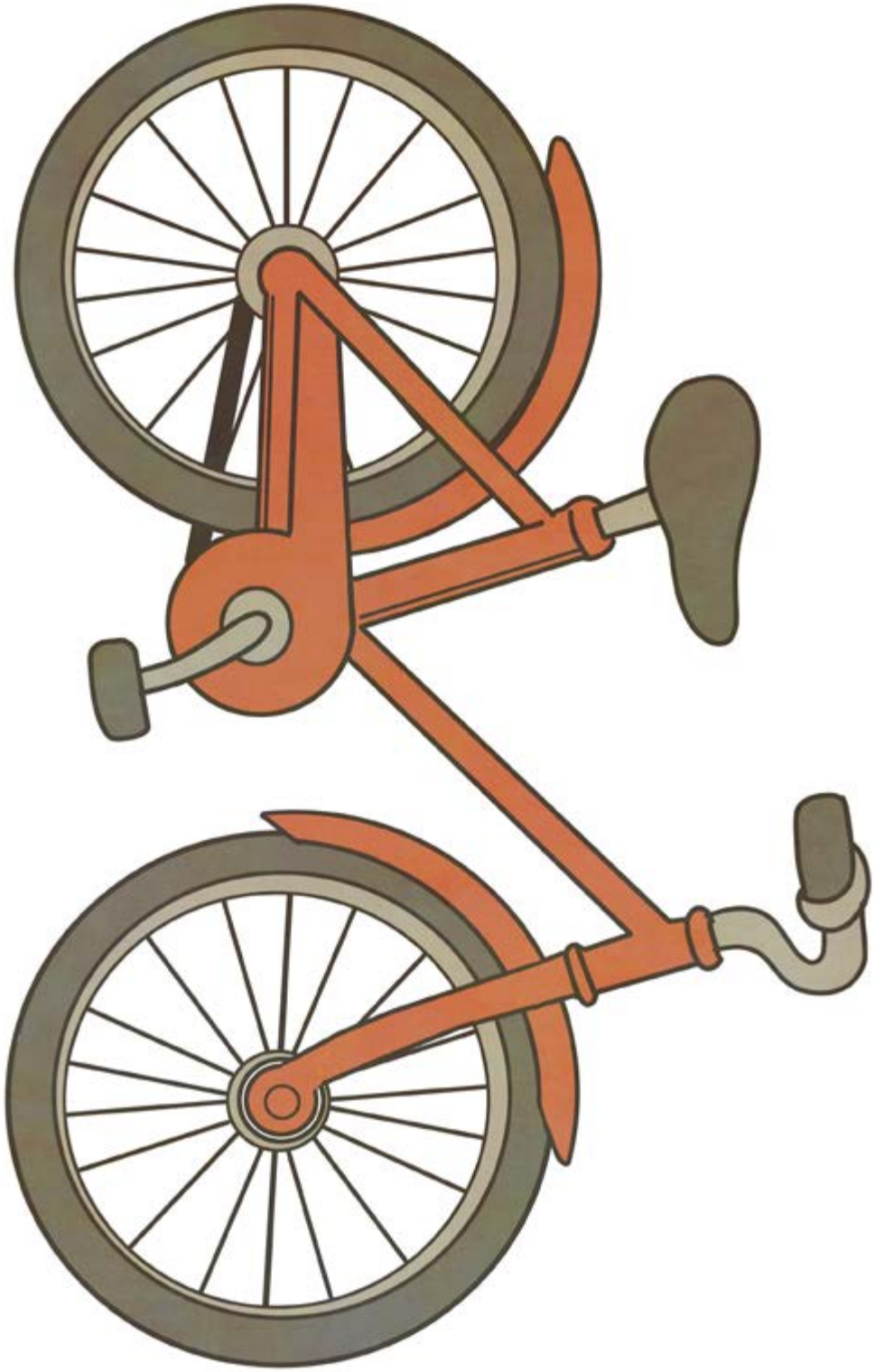
Nóé története – 28/C feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

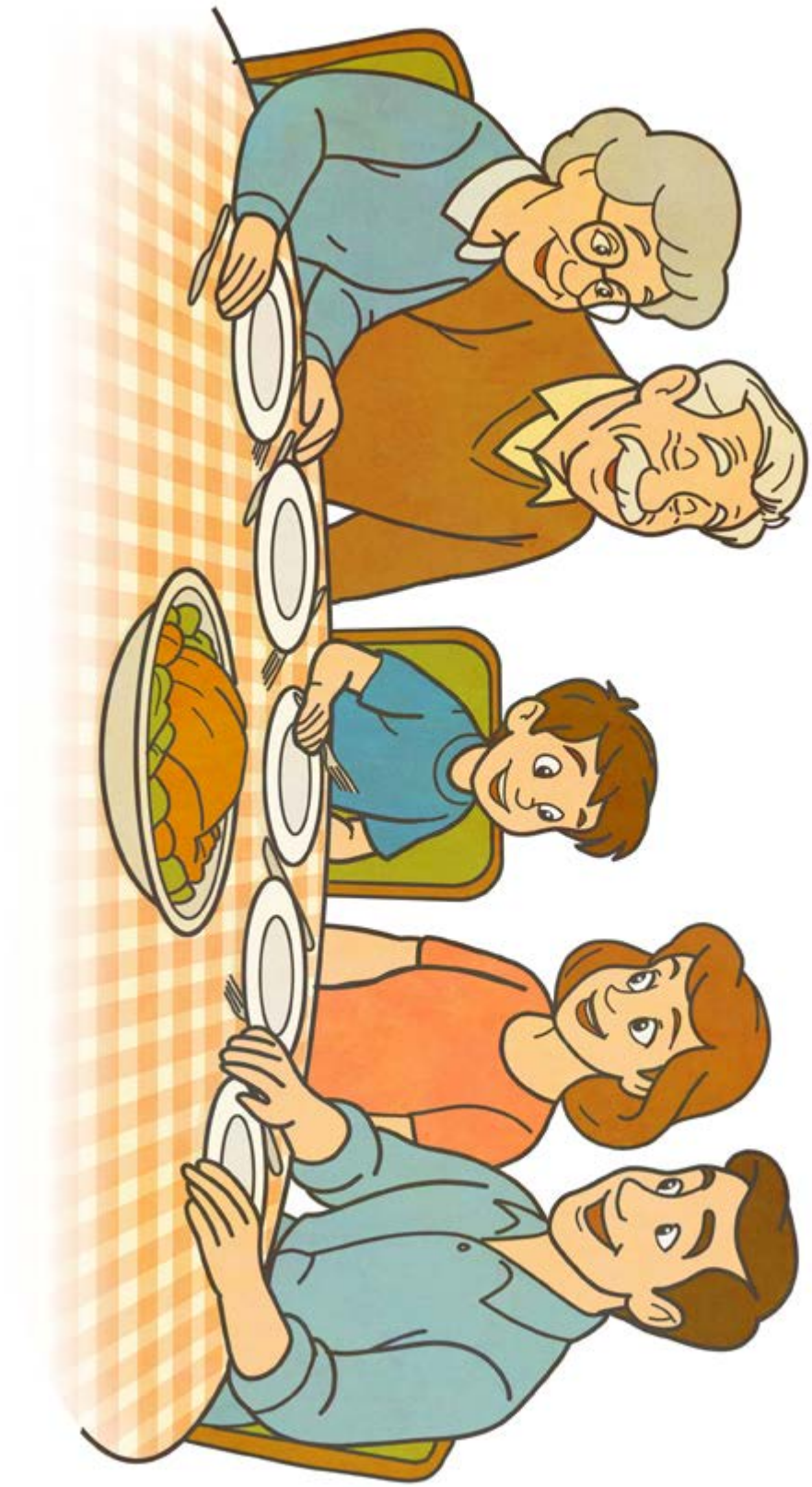
Nóé története – 28/D feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 28/E feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 28/F feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

Nóé története – 28/G feladat
Mi az, aminek te nagyon örülsz, és szívesen megköszönnéd Istennek!
Beszélgessetek a képről!

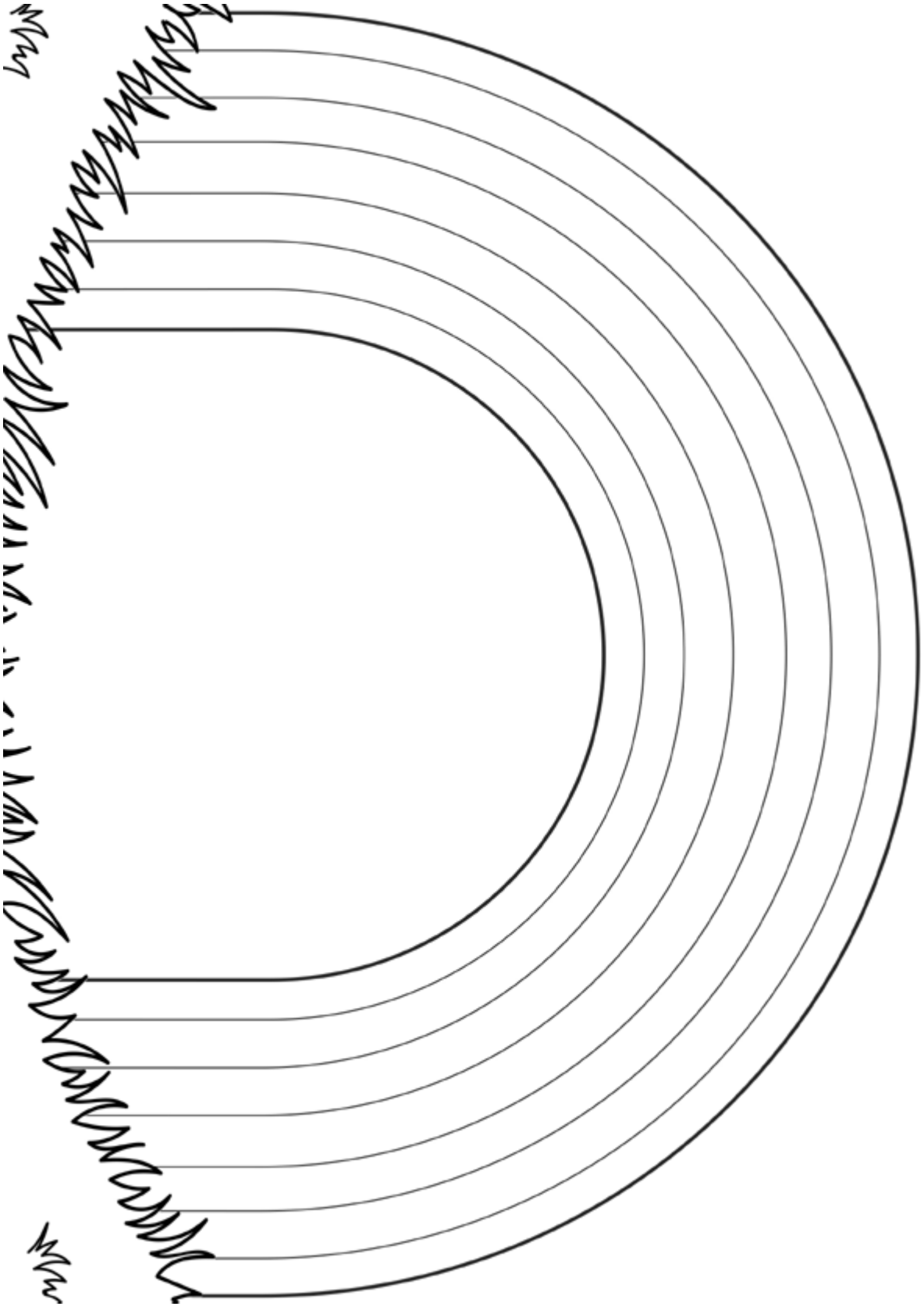

Nóé története – 29. feladat
Rakd ki a képet a darabokból!
(Vágjuk tetszőleges számú darabra a képet!)

Nóé története – 30. feladat

Színezd ki a szivárványt a megfelelő színekkel! Rajzold be magadat a szivárvány alá!

Nóé története – 31. feladat

A keresztelés azt jelenti, hogy te is Istenhez tartozol. Színezd ki a gyerekeket a képen!

